

คู่มือ

ศูนย์ประสานงาน เครือข่ายคุณธรรม Moral Network Center (MNC)

สำหรับส่งเสริมและขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคม
ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) กระทรวงวัฒนธรรม

คำนิยม

การทำความดีนั้น แม้ทำได้ยากก็ต้องทำ และยิ่งถ้าทำจนเป็น
พฤติกรรมสัจะกลายเป็นบุคคลที่พฤติกรรมที่ดีทั้งต่อหน้า และ
ลับหลัง ไม่ต้องอาศัยกฎเกณฑ์ กติการมากำกับติดตาม การรวม
ตัวของคนดีจนเกิดเครือข่ายการทำงานร่วมกันจะเกิดพลังการทำงาน
ขับเคลื่อนคุณธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ตามบริบทพื้นที่

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) มีปณิธานมุ่งมั่นในการให้คนดีมีพื้นที่ยืน
ความดีมีพื้นที่ในสังคม โดยการผนึกกำลังภาคีเครือข่ายทั้งระดับบุคคล ชุมชน
องค์กร พื้นที่ ท้องถิ่นสู่ระดับจังหวัด

การทำงานของคนที่ผนึกกำลังเป็นภาคีเครือข่าย และก่อกำเนิดศูนย์ประสานงาน
เครือข่ายคุณธรรมที่เรียกว่า **Moral Network Center (MNC)** ในจังหวัด
ต่าง ๆ กระจายตัวทั่วทุกภาคทั้งประเทศ นอกจากจะเป็นศูนย์กลางประสาน
การพัฒนาขับเคลื่อน ยังสามารถเกิดการจัดการอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการทำงาน และ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ซึ่งจะทำให้คนดีไม่ท้อแท้ และศูนย์กลางประสานงาน
เหล่านี้จะเป็นศูนย์ที่เชื่อมการทำงานกับศูนย์คุณธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
เพื่อเสริมพลังแห่งการเปลี่ยนแปลงสังคมโดยไม่สูญเสียงบประมาณ

ศูนย์คุณธรรมมีความเชื่อมั่นว่าการทำงานของคนที่แม้จะท้อแท้ และอาจ
ทำให้ท้อแท้ แต่เมื่อคนดีผนึกกำลังทำงานร่วมเป็นภาคีเครือข่าย และมีการทำงานเป็น
ระบบที่มีศูนย์กลางเชื่อมโยงผ่านกลไกที่ดี เป็น **Moral Network Center (MNC)**
จะเป็นพลังที่ดีในการขับเคลื่อนสังคมคุณธรรมของประเทศที่วันข้างหน้าแม้อาจพบ

ปัญหาอุปสรรคก็ไม่ยอมจำนน รวมพลังการสร้างคนดีให้ผ่านพ้นไป
ด้วยความสันติสุข เรียกได้ว่า **คนดีมีที่ยืน ความดีมีพื้นที่ในสังคม**
รวมพลังสร้างแรงกระเพื่อมความดีด้วยพลังของภาคีเครือข่าย
ที่รู้ รัก สามัคคี

ด้วยความปรารถนาดี
รองศาสตราจารย์ นายแพทย์สุรียเดว ทรีปาตี
ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม

คู่มือศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรม Moral Network Center (MNC)

ผู้เขียน

นายยงจิรายุ อุปเสน

คณะทำงานจัดทำ

นางสาวจินดารัตน์ ทิพโรจน์

นายบุญญานนท์ ศรีโท

นางสาววรรณภา โอจำ

ที่ปรึกษา/ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมคุณธรรมเชิงพื้นที่

1. รศ.นพ.สุริยเดว ทรีปาตี	ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม
2. นายชัยพล สุขเอี่ยม	อธิบดีกรมการศาสนา
3. พลอากาศเอกวีระวิท คงศักดิ์	กรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ และอดีตสมาชิกวุฒิสภา
4. นายสิน สื่อสวน	อดีตผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม
5. นายเสรี ศรีหะไตร	อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์
6. นางประนอม คลังทอง	อดีตรองอธิบดีกรมศิลปากร อดีตวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี
7. นายธีทัต พิมพา	อดีตรองอธิบดีกรมการศาสนา
8. ดร.ประเสริฐ เล็กสรรเสริญ	กรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ
9. ทพ.ไพรัตน์ กาวประเสริฐ	ที่ปรึกษาจังหวัดคุณธรรม จังหวัดพิจิตร
10. นายสุรเดช เดชคุ้มวงศ์	เลขาธิการมูลนิธิร่วมพัฒนาพิจิตร
11. นายอิทธิพร วันดี	นักวิชาการอิสระ
12. นายสุรินทร์ ดำหนิงาม	คณะกรรมการประสานงานเครือข่าย องค์กรชุมชน จังหวัดราชบุรี
13. นายศิวิโรฒ จิตนิยม	ประธานธนาคารความดี ตำบลหนองสาหร่าย จังหวัดกาญจนบุรี

14. นายเขมชาติ ตันติสถิตย์เวช	ผู้บริหารภาคเอกชน บริษัท โรงไฟฟ้าราชบุรี จำกัด
15. นายปวัน พรหมพิทักษ์	อดีตพัฒนาการจังหวัดสงขลา
16. นายประดิษฐ์ พรหมเสนา	รองประธานสภาวัฒนธรรม จังหวัดศรีสะเกษ
17. นายจิต แก้วทิพย์	ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง
18. นางอรนุช ชัยชาญ	พัฒนาสังคม และความมั่นคง ของมนุษย์ จังหวัดพิษณุโลก
19. นางสาวสุขุมล มะลิวัลย์	หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมคุณธรรม เครือข่ายทางสังคม
20. นายประมวล บุญมา	หัวหน้ากลุ่มงานสมัชชาคุณธรรม และ ความร่วมมือนานาชาติ
21. นางสาวอสมมา คัดทะสิงห์	นักวิชาการส่งเสริมคุณธรรมชำนาญการ
22. นางสาวสาริณี ฤกษ์จิตร	นักวิชาการส่งเสริมคุณธรรมชำนาญการ
23. นางสาวภูริชยา ภูวญาณ	นักวิชาการส่งเสริมคุณธรรม

สารบัญ

จากใจผู้เขียน

1

ประเด็นที่ 1

3

โลกเปลี่ยนสังคมป่วย

ประเด็นที่ 2

9

คุณธรรมคนสะท้อนตัวตนของชาติ

ประเด็นที่ 3

14

ความท้าทายด้านคุณธรรมในยุคร่วมสมัย

ประเด็นที่ 4

17

ศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรม

- “MNC” ศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรม 20
- วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์ประสานงาน
เครือข่ายคุณธรรม 22
- วิสัยทัศน์ของศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรม 24
- คุณธรรมเป้าหมาย 25
- หลักการสำคัญของศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรม 28
- บทบาทของศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรม 30
- ภารกิจของศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรม 31
- องค์ประกอบกลไกคณะกรรมการ
ศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรม 33

- การแต่งตั้งกลไกศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรม 35
- องค์ประกอบสำคัญของการเป็น 35
ศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรม
- เป้าหมายความสำเร็จ 38
- ขั้นตอนการจัดตั้งศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรม 40
(MNC) และบทบาทของฝ่ายเลขาฯ
- ปัจจัยความสำเร็จ 42

5

45

ตัวอย่างการขับเคลื่อนคุณธรรม

ในรูปแบบกลไกเครือข่ายคุณธรรม

- มูลนิธิพุทธฉือจี้ ไต้หวัน 45
- คณะกรรมการประสานงานเครือข่ายองค์กรชุมชน 52
- เครือข่าย STRONG 60
- สัมัชชาพลเมือง 64

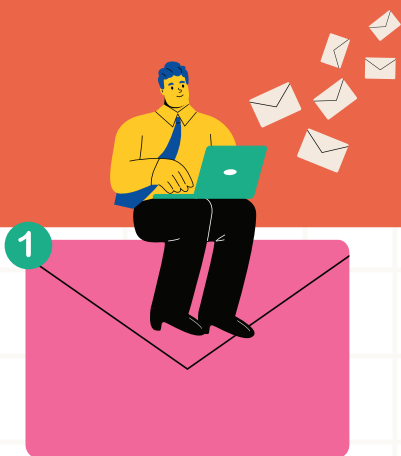
6

69

บทสรุปศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรม

กลไกบูรณาการแบบมีส่วนร่วม

จากใจผู้เขียน

โลกวันนี้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อีกภาพเราเห็นความทันสมัย แต่อีกภาพเราเห็นความวุ่นวาย สับสนและความเสื่อมถอย สาเหตุปัจจัยมาจากหลายประการ หนึ่งในจำนวนนั้น คือ ความถดถอยด้านคุณธรรม ความดีของคนบนโลก เพื่อที่จะก้าวข้ามหรือหยุดยั้งความเสียหายนั้น รัฐบาลโดยคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ศูนย์คุณธรรมและภาคีเครือข่าย ได้มุ่งพยายามเปิดพื้นที่ให้คนดี องค์กรดี มีบทบาทให้มากขึ้นในสังคม ท่ามกลางความท้าทายสำคัญ ทั้งแนวความคิดที่ต่อต้านความดี การร่อนการพังพินาศจากภายนอก การทำงานแบบต่างคนต่างทำ การไม่มีระบบมารองรับการทำความดี และที่สำคัญ คือ การไม่ใช้ข้อมูลความรู้ นำการพัฒนา สิ่งท้าทายต่าง ๆ เหล่านี้ จำเป็นต้องอาศัยพลังของเครือข่ายทางสังคมที่จะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาโดยไม่ปล่อยให้เป็นภาระของใครคนใดคนหนึ่ง หรือให้กับหน่วยงานรัฐเท่านั้น ซึ่งที่ผ่านมา ก็พบว่าการหวังพึ่งภาครัฐอย่างเดียวโดยปราศจากกลไกเครือข่ายทางสังคมไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการด้านการพัฒนาได้ในระยะยาว

ศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรม หรือ **Moral Network Center (MNC)** จึงเป็นทางออก เป็นทั้งกระบวนการพัฒนาที่จะใช้ตอบโจทยสำคัญของการส่งเสริมและขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรมแบบบูรณาการที่ยั่งยืนได้ สอดคล้องกับประเด็นเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเด็นที่ 17 ของสหประชาชาติ

ศูนย์คุณธรรม โดยสำนักส่งเสริมและขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคม ซึ่งมีภารกิจหลักในการรวมพลังเครือข่ายคุณธรรมอยู่แล้ว ได้สรุปบทเรียนจากงาน

ที่ทำอยู่เดิม จากกระบวนการส่งเสริมจังหวัดคุณธรรม จนได้ค้นพบแนวทางสำคัญเพื่อเสนอเป็นทางออกให้กับสังคมไทย โดยเฉพาะกับเมืองหรือจังหวัดที่มีการส่งเสริมคุณธรรมเชิงพื้นที่ให้มีการจัดตั้งโครงสร้างหรือกลไกความร่วมมือเชิงประเด็นด้านการส่งเสริมและขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรม (ความดี) เชิงพื้นที่เป็น “ศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรม” หรือ Moral Network Center (MNC) เพื่อเป็นกลไกทางสังคมที่เชื่อมโยงกับกลไกภาครัฐในพื้นที่ร่วมสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมที่เหมาะสมกับบริบทเชิงพื้นที่ต่อไป

โดยสำนักส่งเสริมและขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมจะเป็นหน่วยสนับสนุนปฏิบัติขับเคลื่อนร่วมกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในจังหวัดที่มีความพร้อมและขึ้นทะเบียนเป็นกลไกสมาชิกหลักในสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ เพื่อร่วมผลักดันการนำมติสมัชชาไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมต่อไป

คู่มือเล่มนี้ จะเป็นองค์ความรู้ให้กลไกเครือข่ายในจังหวัดต่าง ๆ ได้นำไปพิจารณาจัดตั้ง “ศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรม” หรือ Moral Network Center (MNC) ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ต่อไป

ยงจิรายุ อุปเสน

ผู้จัดการสำนักส่งเสริมและขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคม

ประเด็นที่

1

โลกเปลี่ยน สังคมป่วย

สถานการณ์สังคมโลกในปัจจุบัน ก้าวสู่ยุค **"BANI World"** ซึ่งมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ **Brittle** โลกที่เปราะบาง **Anxious** โลกที่เต็มไปด้วยความวิตกกังวล **Nonlinear** โลกที่คาดเดายาก ไม่มีความแน่นอน และ **Incomprehensible** โลกที่เข้าใจได้ยาก ซึ่งท่ามกลางสถานการณ์เช่นนี้ สังคมโลกจึงเปราะบางและเต็มไปด้วยสภาพที่ไม่แน่นอนและมีความเสี่ยงเสมอ ทั้งในสภาวะสงคราม ภัยพิบัติทางธรรมชาติ โรคอุบัติใหม่ ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ความเหลื่อมล้ำทางสังคม การขาดแคลนที่อยู่ และความเสื่อมสลายของสถาบันทางสังคมที่มีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมพฤติกรรมเชิงบวกของคนในสังคม

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเข้าสู่ยุค “ภาวะโลกร้อน (Global Boiling)” ส่งผลให้มนุษย์และสิ่งมีชีวิตทุกชนิดทั่วโลกต้องเผชิญกับสภาพอากาศแบบสุดขีด เกิดเป็นปฏิกิริยาลูกโซ่ที่กระทบในวงกว้าง วิกฤติน้ำท่วม วิกฤติน้ำแล้ง ความมั่นคงทางอาหาร และปัญหาสุขภาพ โดยในวันที่ 28 กรกฎาคม 2566 ที่ผ่านมานายอันโตนิโอ กูเตอร์เรส เลขาธิการใหญ่องค์การสหประชาชาติ (UN) ได้ออกมาประกาศ ระบุว่า

**“ยุคภาวะโลกร้อนสิ้นสุดลงแล้ว
พวกเรากำลังอยู่ในยุคภาวะโลกร้อนเดือด”**
คือสถานะที่โลกกำลังเผชิญกับปัญหาการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศอย่างรุนแรง หรือมนุษย์กำลังเข้าสู่
ช่วงของยุคที่ร้อนขึ้นจนเป็นสถิติและจะเกิดบ่อยขึ้น
ซึ่งแปลว่า โลกกำลังร้อนขึ้นอย่างรวดเร็ว

ดังนั้น แนวคิดเชิงหลักการในระดับนานาชาติ จึงหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืนมากขึ้น โดยที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ ครั้งที่ 70 เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2558 ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ ประเทศไทย และประเทศสมาชิกสหประชาชาติรวม 193 ประเทศ ร่วมลงนามรับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (2030 Agenda for Sustainable Development) ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาของโลกเพื่อร่วมกันบรรลุการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ภายในปี ค.ศ. 2030 โดยกำหนดให้มีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นแนวทางให้แต่ละประเทศดำเนินการร่วมกัน

ซึ่งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้ประกาศโดยองค์การสหประชาชาติเมื่อปี พ.ศ. 2558 ในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา SDGs ประกอบด้วย 17 เป้าหมายที่ครอบคลุม 5 มิติ คือ มนุษย์และสังคม (People) เศรษฐกิจ (Prosperity) สิ่งแวดล้อม (Planet) ธรรมภิบาล (Peace) และความเป็นหุ้นส่วน (Partnership)

โดยเฉพาะประเด็นการพัฒนาเมืองปรากฏใน SDG - 11 ที่ได้กำหนดเป้าหมาย (Goal) ให้มีการ

“สร้างเมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ ให้มีความยั่งยืน ปลอดภัย มีภูมิต้านทาน และไร้ความเหลื่อมล้ำ”

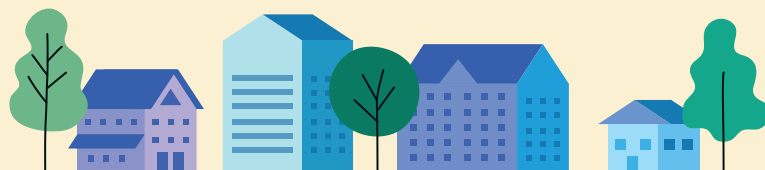
 คาดการณ์ว่า
ภายในปี พ.ศ. 2593
(ค.ศ. 2050) โลกจะมี
ประชากรเมืองประมาณ
2.4 พันล้านคน หรือ
คิดเป็นร้อยละ 66
ของประชากรโลก

ทวีปเอเชียและแอฟริกา
จะมีอัตราการขยายตัว
ความเป็นเมืองมากที่สุด

ปี 2562 ประเทศไทย
มีประชากรเมือง
ประมาณร้อยละ 55
(จน มกราคม 2562)

 คาดการณ์ว่า
ภายในปี พ.ศ. 2593
ประเทศไทย
มีประชากรเมือง
ประมาณร้อยละ 73

ในขณะที่การขยายตัวของสังคมเมือง (Urbanization) เป็นหนึ่งในแนวโน้มและความท้าทายที่สำคัญ (Megatrends) ที่โลกจะต้องเผชิญในคริสต์ศตวรรษที่ 21 โดยองค์การสหประชาชาติคาดการณ์ว่า ภายในปี พ.ศ. 2593 (ค.ศ. 2050) โลกจะมีประชากรเมืองประมาณ 2.4 พันล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 66 ของประชากรโลก โดยทวีปเอเชียและแอฟริกาจะมีอัตราการขยายตัวความเป็นเมืองมากที่สุด สำหรับประเทศไทยมีการขยายตัวความเป็นเมืองอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ทศวรรษที่ 2500 ปัจจุบันประเทศไทยมีประชากรเมือง ประมาณร้อยละ 55 (ณ มกราคม 2562) และคาดการณ์ว่าภายในปี พ.ศ. 2593 ประเทศไทยจะมีสัดส่วนประชากรเมืองถึงร้อยละ 73 โดยแนวโน้มการกลายเป็นเมืองที่สำคัญในอนาคต

การเติบโตของเมืองขนาดกลางและขนาดเล็ก เมืองศูนย์กลางระดับภูมิภาค และเมืองขนาดกลางจะมีความหนาแน่นประชากรเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และเศรษฐกิจของเมืองในส่วนภูมิภาคหลายเมืองจะเติบโตในอัตราที่สูงกว่ากรุงเทพฯ และสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2562; สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้, 2560) การกลายเป็นเมืองนั้นเป็นทั้งโอกาสและความท้าทาย ชุมชนเมืองสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของโลกมากกว่าร้อยละ 80 ในขณะที่บริโภคพลังงานและปล่อยคาร์บอนมากกว่าร้อยละ 70 (McKinsey Global Institute, 2011; UN-Habitat, 2011) การกลายเป็นเมืองสามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจเอื้อประโยชน์ในเชิงธุรกิจจากความหนาแน่นประชากร การใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพทำให้การขนส่งสินค้ามีต้นทุนต่ำรวมถึงเป็นแหล่งรวมนวัตกรรมและเทคโนโลยีในขณะเดียวกัน

การกลายเป็นเมืองที่ผ่านมาได้ก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะการขยายตัวของเมืองอย่างไร้ทิศทางความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม

ความเหลื่อมล้ำทางสังคม และรายได้การบริการขั้นพื้นฐานที่ไม่ทั่วถึง และการขาดแคลนที่อยู่อาศัยจากการอพยพย้ายถิ่นฐานจำนวนมาก นอกจากนั้น สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของโลกและประเทศไทยได้ทำให้เกิดบริบทที่ส่งผลต่อการพัฒนาเมืองในปัจจุบันและอนาคต อาทิ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความเสี่ยงต่อภัยพิบัติที่เพิ่มขึ้น การเพิ่มจำนวนขึ้นของชนชั้นกลาง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสู่เศรษฐกิจดิจิทัล เป็นต้น

ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่การพัฒนาและบริหารจัดการเมืองในอนาคตจะต้องอาศัยองค์ความรู้ในการสร้างโอกาสจากความเป็นเมือง และรับมือกับปัญหาที่อาจเกิดจากความเป็นเมืองภายใต้บริบทที่กำลังเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และแนวโน้มความสำคัญของการกลายเป็นเมืองในอนาคตจึงอาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในระยะยาวจะขึ้นอยู่กับความสามารถในการพัฒนาเมืองในอนาคตให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องพฤติกรรมของคนในสังคมเมืองนั้น ๆ ดังจะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในหลายรูปแบบ เช่น การพัฒนาเมืองน่าอยู่ การพัฒนาเมืองแห่งความสุข เมืองปลอดภัย **Smart City** เมืองสะอาด เมืองสีเขียว เมืองแห่งมรดกทางวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งในแต่ละเมืองนั้น ได้มีการคิดค้นและพัฒนาหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและมีกลไกรับรองเข้าสู่การประกาศผลยกย่อง ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายมาอย่างต่อเนื่อง

ประเด็นที่

2

คุณธรรมคน สะท้อนตัวตน ของชาติ

ประเทศไทยได้มีการเติบโตทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว โดยมี การใช้ทรัพยากรไปอย่างมหาศาลได้ก่อให้เกิดผลกระทบที่ตามมา เกิดสังคม ที่มีการพัฒนาไม่สมดุล ทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายมากขึ้น ผู้คนมี การแข่งขันแย่งชิง เกิดปัญหาทางสังคม และครอบครัวอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การพัฒนาประเทศเพื่อมุ่งสู่ความยั่งยืน ยกระดับให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ ที่ดีขึ้น มีการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขนั้นจึงเป็นเป้าหมายของการพัฒนาประเทศ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทุกฉบับ โดยนโยบายรัฐบาลได้มุ่ง สร้างคนดีและสังคมดีด้วยมิติทางวัฒนธรรมตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บท

ส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559 - 2565) และแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ 2 พ.ศ. 2566 - 2570 มีนโยบายส่งเสริมให้เกิดคนดี สังคมดี โดยเน้นคุณธรรมหลัก 5 ด้าน คือ พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา และกตัญญู เป็นรากฐานในการพัฒนาคุณธรรมความดีที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยให้มีชุมชนและองค์กรคุณธรรมเพิ่มขึ้น

รัฐบาลโดยคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติให้ความสำคัญของการขับเคลื่อนสังคมคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง มีมติเห็นชอบให้ฝ่ายเลขาฯ ประกอบด้วยกรมการศาสนา ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) กระทรวงวัฒนธรรม ดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมไทย ตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติร่วมกัน โดยศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) มีการกำหนดยุทธศาสตร์การส่งเสริมคุณธรรม ปี พ.ศ. 2560 – 2566 มีเป้าหมายการดำเนินงานให้เกิดผลลัพธ์ **“ประชาชนมีจิตสำนึกและพฤติกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติ”** โดยเน้นคุณธรรมหลัก คือ พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา และกตัญญู เพื่อพัฒนาคุณธรรมความดีที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย และให้ความสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมความซื่อตรง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสังคมไทย โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาผู้นำในกลุ่มต่าง ๆ ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม มีแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรม และมีอัตลักษณ์ ด้านความซื่อตรงโปร่งใส สามารถเป็นผู้นำการขยายผลสู่สังคมรอบข้างในอนาคต

ที่ผ่านมาในปี พ.ศ. 2558 - 2562 ได้มีการดำเนินการทดลองนำร่องขับเคลื่อนโครงการจังหวัดส่งเสริมคุณธรรมเพื่อการพัฒนาพื้นที่ จำนวน 6 จังหวัด ดังนี้ 1) จังหวัดบุรีรัมย์ 2) จังหวัดพิจิตร 3) จังหวัดราชบุรี 4) จังหวัดพัทลุง

5) จังหวัดศรีสะเกษ และ 6) จังหวัดร้อยเอ็ด โดยนำองค์ความรู้โมเดลการขับเคลื่อน จังหวัดในรูปแบบต่าง ๆ มาพัฒนา ส่งเสริมการขับเคลื่อนผ่านกลุ่มเครือข่ายทางสังคม 6 เครือข่าย คือ 1) เครือข่ายองค์กรภาครัฐ 2) เครือข่ายองค์กรภาคธุรกิจ เอกชน 3) เครือข่ายการศึกษาเด็กและเยาวชน 4) เครือข่ายองค์กรทางศาสนา 5) เครือข่าย องค์กรสื่อมวลชน และ 6) เครือข่ายภาคประชาสังคม ชุมชน และสถาบัน ครอบครัวยุคใหม่แบบเข้มข้นอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริม พัฒนา และการประเมินชุมชน องค์กร อำเภอ และจังหวัดคุณธรรม ตามแผนแม่บท ส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ โดยใช้ “กระบวนการสมัชชาคุณธรรม” ที่มุ่งเน้นสร้าง การมีส่วนร่วมของทุกหน่วยงาน และการพัฒนาศักยภาพให้กับแกนนำ หน่วยงานองค์กร ที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนผ่าน การอบรม “นักส่งเสริมคุณธรรมเชิงพื้นที่” (นสค.) ให้สามารถเป็นตัวแทนแกนนำการส่งเสริมคุณธรรมในองค์กรและในพื้นที่จังหวัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการส่งเสริมพัฒนา “งานวิจัยและการจัดการความรู้” ด้านการส่งเสริมคุณธรรมเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมคุณธรรมตามบริบท

ของแต่ละเครือข่ายและขยายผลในพื้นที่ และผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนสู่การเป็นจังหวัดคุณธรรม ในระหว่างปี พ.ศ. 2563 - 2565 จนเกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรมใน 4 ภูมิภาค ดังนี้ 1) ภาคกลาง คือจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือจังหวัดอุดรธานี 3) ภาคเหนือ คือจังหวัดเชียงราย และ 4) ภาคใต้ คือจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปีงบประมาณ 2566 เป็นต้นมา กระทรวงมหาดไทยได้มีการแต่งตั้งกลไกคณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับกระทรวงมหาดไทย โดยได้มีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนางองค์กร หน่วยงานภายใต้สังกัด รวมถึงอำเภอคุณธรรม และจังหวัดคุณธรรม ไปครบทุกจังหวัด สอดคล้องตามแนวทางแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ 2 พ.ศ. 2566 - 2570 ที่มุ่งเน้นการน้อมนำหลักธรรมทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และรักษาสืบสานวิถีชีวิตวัฒนธรรมไทยที่ดีงาม ได้ปฏิบัติตนตามคุณธรรมที่พึงประสงค์สำหรับสังคมไทย 5 ประการ คือ

“ซึ่งเป็นหลักในการดำรงชีวิตและการพัฒนาคุณธรรมให้ปรากฏชัดเป็นรูปธรรมในสังคมไทย”

โดยมีแนวทางในการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายและบรรลุ
ตัวชี้วัดหลักของแผนปฏิบัติการ ที่กำหนดเป็น 3 แผน ดังนี้

ประเด็นที่

3

ความท้าทาย ด้านคุณธรรม ในยุคร่วมสมัย

ปัจจุบัน จังหวัดต่าง ๆ ได้มีการดำเนินการพัฒนาจังหวัดคุณธรรมตามหลักเกณฑ์ของคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วยหลักเกณฑ์ความเป็นจังหวัดคุณธรรม 9 ข้อ 3 ระดับ และจะต้องมีการรายงานผลและเสนอผลต่อคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติในทุกปีไป ทั้งนี้ จังหวัดใดที่ได้รับการพิจารณาให้เป็นจังหวัดคุณธรรมที่โดดเด่น จะได้รับโล่เชิดชูเกียรติจากนายกรัฐมนตรี ซึ่งถือเป็นรางวัลสำคัญในระดับประเทศ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากผลการดำเนินงานส่งเสริมและขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรมในระยะที่ผ่านมา พบว่า**ยังมีความท้าทายที่สำคัญ อย่างน้อย 4 ประการ** ที่เกี่ยวข้องกับ การส่งเสริมและขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรมระดับจังหวัด ประกอบด้วย

•▶ **ประการที่ 1**

คือ วิธีคิดของประชาชนโดยทั่วไป ที่มีมุมมองเรื่องคุณธรรม เป็นเรื่องไกลตัว ไม่สามารถพิสูจน์ได้ จำต้องได้ยาก ขณะที่คนบางกลุ่มมองว่าคนที่อายุมากเท่านั้น จึงจะมีคุณธรรมได้ ส่วนในภาคราชการ ก็มักจะมีแนวคิดว่าคุณธรรมเป็นเรื่องทางนโยบาย ถูกสั่งให้ทำ ต้องทำ ๆ กันไป โดยไม่ได้รู้สึกตระหนักเห็นความสำคัญใด ๆ ยิ่งกว่านั้น คนบางกลุ่มมองว่าคุณธรรมเป็นอุปสรรคในการทำงาน เพราะขัดกับพฤติกรรมที่ไม่ตรงไปตรงมาของตนเอง

•▶ **ประการที่ 2**

การดำเนินการส่วนใหญ่ ยังดำเนินไปในกลุ่มเครือข่ายภาครัฐหรือหน่วยงานราชการในกรมการจังหวัดเป็นสำคัญ ซึ่งยังขาดการสะท้อนถึงการมีส่วนร่วมของเครือข่ายทางสังคมในจังหวัดนั้น ๆ ที่จะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรมเชิงพื้นที่ร่วมกัน ซึ่งทำให้การพัฒนาคุณธรรมยังเป็นไปตามสภาพต่างคนต่างทำ ยังขาดการบูรณาการ ไปสู่เป้าหมายเดียวกันที่ชัดเจน ไม่สามารถตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาเชิงพฤติกรรมร่วมกันระดับเมืองได้

•▶ **ประการที่ 3**

ขาดระบบแรงจูงใจในการทำความดี โดยที่ระบบสังคมยังให้ความสำคัญน้อยไปกับการทำความดีที่จะปกป้อง ค้ำครอง รักษาคนทำความดี และการยกย่องเชิดชูเกียรติทุกรูปแบบ ซึ่งการขาดแรงจูงใจในการทำความดีนั้น ทำให้คนไม่กล้าทำความดีและคนดีไม่มีที่ยืนในสังคม

▶▶ ประการที่ 4

สังคมไทยยังขาดองค์ความรู้ในการพัฒนาคุณธรรม โดยมีลักษณะ 2 แบบ คือ ไม่มีการจัดการความรู้กระบวนการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมที่เหมาะสมกับบริบทสังคม ทำให้ความรู้อยู่ในวงจำกัดและไม่เกิดการพัฒนาต่อเนื่อง และอีกประเด็นหนึ่ง คือ ยังขาดการขยายผลความรู้ไปสู่สาธารณะให้แพร่หลาย เพื่อตอบโจทย์ทางสังคม ทำให้ต้นแบบมีน้อยที่จะเป็นการสร้างแรงบันดาลใจเพื่อการทำความดี ซึ่งความท้าทายทั้ง 4 ประการนี้ มักจะพบเห็นกันได้ทั่วไปในสังคมไทย โดยเป็นโจทย์ท้าทายที่สำคัญในการส่งเสริมและขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรม

ความสำเร็จของการส่งเสริมและขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรมเชิงพื้นที่นั้น มีปัจจัยสำคัญหลักๆ คือการมีส่วนร่วมของเครือข่ายทางสังคมทุกภาคส่วนในระดับพื้นที่ที่มีจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของการพัฒนาซึ่งที่ผ่านมาศูนย์คุณธรรมได้ส่งเสริมและขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมโดยการสนับสนุนให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในฐานะฝ่ายเลขานุการในคณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัดได้ประสานเชื่อมโยงเครือข่ายทางสังคมทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมเชิงพื้นที่ ส่งผลให้เกิดความก้าวหน้าและต่อเนื่องมาอย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้แต่ละจังหวัดที่ผ่านการดำเนินงานร่วมกับศูนย์คุณธรรมในการขับเคลื่อนจังหวัดคุณธรรมมีแนวความคิดเพื่อเริ่มจัดตั้งกลไกเครือข่ายทางสังคมเพื่อเป็นกลไกปฏิบัติขับเคลื่อนในระดับจังหวัดขึ้น เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเมืองคุณธรรม หรือ **MORAL CITY** ในอนาคต

ประเด็นที่

4

ศูนย์ประสาน งานเครือข่าย คุณธรรม

“MNC”

การส่งเสริมและขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรมเชิงพื้นที่ ผ่านประสบการณ์
การพัฒนาการเป็นจังหวัดส่งเสริมคุณธรรม ในระยะที่ผ่านมาได้ค้นพบบทเรียน
สำคัญ เป็นความจำเป็นที่จะต้องนำมาสู่การพัฒนาศูนย์ประสานงานกลางของ
เครือข่ายทางสังคม คือ

[การส่งเสริมและขับเคลื่อน
การพัฒนาคุณธรรมเชิงพื้นที่]

ความจำเป็นระยะที่ 1

ยังพึ่งพิงอาศัยอยู่กับฝ่ายนโยบาย โดยผู้นำ ผู้ปกครองในจังหวัดเป็นหลัก ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะสั่งการหรือกำหนดให้ผู้บริหาร ทั้งผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้บริหารท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญกับเรื่องคุณธรรม เนื่องจากเป็นนโยบายด้านการส่งเสริม ไม่ใช่ข้อกำหนดเชิงบังคับหรือลงโทษ ซึ่งหากมีการเปลี่ยนแปลงหรือโยกย้าย หลายที่ขาดความต่อเนื่อง และลดความสำคัญลง ทำให้การส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม ไม่เกิดความต่อเนื่อง

ความจำเป็นระยะที่ 2

ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง คือ การเอาจริงเอาจังของฝ่ายเลขานุการ ในขณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด นั่นคือ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ซึ่งจะเห็นได้ว่า จังหวัดใดที่ขยับขับเคลื่อนภารกิจการส่งเสริมคุณธรรมได้มากนั้น ส่วนสำคัญอย่างยิ่ง คือ การทำงานเชิงรุกของฝ่ายเลขานุการที่มีวัฒนธรรมจังหวัดเป็นเลขานุการ โดยต้องมีวิธีการทำงานเชิงรุก เข้าหา เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายให้ครอบคลุมต่อเนื่อง พร้อม ๆ กับการเปลี่ยนบทบาทจากผู้สั่งการมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกช่วยเหลือทางสังคมทำงานได้สะดวกขึ้น คล่องตัวมากขึ้น ซึ่งประเด็นที่เป็นข้อจำกัดในข้อนี้ มีลักษณะเดียวกับข้อแรก คือ การเปลี่ยนตัวผู้บริหารหรือการโยกย้าย ซึ่งมีปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ดังนั้น โอกาสที่จะสำเร็จหรือล้มเหลวมีสูงเช่นกัน

ความจำเป็นระยะที่ 3

การส่งเสริมและขับเคลื่อนคุณธรรมเชิงพื้นที่ที่ผ่านมาพบว่าการกระตุ้นหนุนเสริมและการเปิดพื้นที่เพื่อให้บทบาทกับเครือข่ายทางสังคมที่สมัครใจและให้ความสำคัญกับเรื่องการส่งเสริมคุณธรรมนั้น มีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จอย่างมาก พอ ๆ กับการ Organized ของฝ่ายเลขานุการในจังหวัด เพราะเครือข่าย

โดยเนื้อแท้ คือ เจ้าของการพัฒนาคุณธรรมในพื้นที่ จากบทเรียนของศูนย์คุณธรรมพบว่าปัจจัยสองข้อแรกนั้น แม้จะเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ได้ทำบทบาทหน้าที่เต็มกำลัง แต่ถ้าเครือข่ายเข้าใจและตระหนักในการทำบทบาทหน้าที่เห็นความสำคัญที่จะลุกขึ้นมาทำเองโดยอิสระ ความต่อเนื่องก็จะมีมากกว่าบุคคลหรือหน่วยงานที่ทำงานตามภารกิจหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ เพราะเป็นการทำงานโดยสมัครใจ ดังนั้น เครือข่ายทางสังคมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมและขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรมเชิงพื้นที่ โดยจะเป็นข้อต่อที่สำคัญที่จะสามารถทำงานคู่ขนานกับกลไกของภาครัฐอย่างอิสระและเต็มกำลัง

ความจำเป็นระยะที่ 4

การส่งเสริมและขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรมเชิงพื้นที่ จากการถอดบทเรียนที่ผ่านมา ในกลุ่มจังหวัดที่ริเริ่มทดลอง ระหว่างปี พ.ศ. 2558 - 2562 ได้แก่ จังหวัดราชบุรี จังหวัดพิจิตร จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดพัทลุง พบว่าขับเคลื่อนยังคงมีอยู่ต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน โดยมีการยกระดับบทบาทของเครือข่ายที่ทำจริงจึงต่อเนื่องให้มีศูนย์กลางในการประสานเชื่อมโยง รวมถึงยกระดับบทบาทไปสู่การเป็นกลไกกลางในการขับเคลื่อนด้วยตนเอง จนเป็นที่ประจักษ์ เช่น จังหวัดราชบุรี มีการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมความรับผิดชอบทางสังคมภาคเอกชน ที่รวมแกนนำเครือข่ายทางสังคมในจังหวัดมาเป็นคณะกรรมการ และทีมงานภายใต้ภารกิจองค์กรใหม่ที่โยงกับภารกิจกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) จังหวัดบุรีรัมย์ มีการเชื่อมโยงการส่งเสริมธรรมานุสันทิสุขหมู่บ้านเข้าไว้ในภารกิจของสมาคมกำนันผู้ใหญ่บ้านจังหวัดบุรีรัมย์ ที่ยังคงขับเคลื่อนงานและติดตามผลต่อเนื่อง จังหวัดพิจิตร มีการเชื่อมโยงงานไปกับบทบาทของมูลนิธิร่วมพัฒนาพิจิตร และจังหวัดพัทลุง มีการประสานเชื่อมโยงไปกับภารกิจของสภาวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า รูปแบบการส่งเสริมและขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรม ในจังหวัดหรือในเชิงพื้นที่จะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของเครือข่ายทางสังคม และต้องเป็นเครือข่ายที่สนใจ ทำงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ซึ่งปรากฏเป็นรูปแบบ กลไกกลางในพื้นที่ที่สามารถที่จะเชื่อมโยงไปกับการกิจของหน่วยงานต่าง ๆ ได้ ซึ่งความจำเป็นดังกล่าวมานี้เองเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่ประเทศไทย จึงควร จะต้องมียกลไกเครือข่ายทางสังคมในระดับพื้นที่ทำงานคู่ขนานไปกับการหนุนเสริม ของศูนย์คุณธรรม เพื่อให้ครอบคลุมทุกเมืองสำคัญ รวมถึงจังหวัดต่าง ๆ ที่มีการ ส่งเสริมจังหวัดคุณธรรมต่อไป

ศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรม หรือ **“Moral Network Center”** เรียกโดยย่อว่า **“MNC”** มีสถานะเป็นองค์กรภาคประชาสังคม ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อ รวมพลังเครือข่ายคุณธรรมในภาคส่วนต่าง ๆ ในระดับเมือง และหรือระดับจังหวัด

โดยมีผู้แทนจากองค์กรทางศาสนา ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคการศึกษาเด็กและเยาวชน ภาคประชาสังคมชุมชนและครอบครัว และภาคสื่อมวลชน มารวมตัวกัน โดยมีเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะส่งเสริม การพัฒนาคุณธรรมในทุกรูปแบบ ด้วยต้นทุนและ ศักยภาพขององค์กรเครือข่ายทางสังคม รวมถึง การขับเคลื่อนคุณธรรม หรือจังหวัด ด้วยการกำหนดเป็นเป้าหมาย แนวทาง การดำเนินงานขับเคลื่อนคุณธรรมของ จังหวัดร่วมกันที่ชัดเจน เป็นเครือข่าย องค์กรทางสังคมที่ทำงานประสาน

ความร่วมมือกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด และประสานเชื่อมโยงหน่วยงานภาคี เครือข่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมในการรณรงค์ และขับเคลื่อนสังคม คุณธรรมของเครือข่ายอย่างต่อเนื่องสู่ความยั่งยืน สอดคล้องกับการดำเนินงาน ของคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด ภายใต้แผนปฏิบัติการ ด้านการ ส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) และระยะต่อไป รวมถึงการดำเนินงานตามมติสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติทุกครั้งไป

ทั้งนี้ ในระยะที่ผ่านมา ได้มีจังหวัดต่าง ๆ ที่ร่วมมือกับศูนย์คุณธรรมเพื่อ ยกย่องคุณภาพจังหวัดสู่ความเป็นจังหวัดคุณธรรม ภายใต้แนวนโยบายของ รัฐบาล ก่อนเกิดแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2559 - 2565 ได้แก่ **จังหวัดพิจิตร จังหวัดราชบุรี จังหวัดพัทลุง และจังหวัดบุรีรัมย์** และมี จังหวัดที่พัฒนาสู่ความเป็นจังหวัดคุณธรรม ด้วยองค์ความรู้กระบวนการส่งเสริม และขับเคลื่อนคุณธรรมเชิงพื้นที่ ในระหว่างแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2559 - 2565 ได้แก่ **จังหวัดเชียงราย จังหวัดอุดรธานี จังหวัด พระนครศรีอยุธยา และ จังหวัดสุราษฎร์ธานี** ได้ทำให้เกิดการถักทอ เชื่อมโยง เครือข่ายทางสังคมในระดับจังหวัด อย่างกว้างขวาง เกิดกระแสการตื่นตัวในจังหวัด นั้น ๆ ที่เข้าร่วมอย่างมาก การเกิดกลไกเครือข่ายทางสังคมที่เข้ามาร่วมขับเคลื่อน ความเป็นจังหวัดคุณธรรมนั้น ได้เปิดพื้นที่ให้คนดี องค์กรดีมีพื้นที่ในสังคม ซึ่ง องค์กรต่าง ๆ เหล่านั้น ต่างก็สามารถเชื่อมโยงภารกิจตนเองไปสู่เป้าหมายการพัฒนา คุณธรรมอย่างได้ผล และเกิดความต้องการที่จะเห็นความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น โดยเห็น สมควรจัดให้มีองค์กรกลางที่เชื่อมต่อให้กลไกเหล่านั้น สามารถเชื่อมโยงกันได้ ต่อเนื่อง ซึ่งจังหวัดต่าง ๆ ยังไม่มีโครงสร้างกลไกปฏิบัติการในระดับเครือข่ายปฏิบัติ ที่จะขับเคลื่อนแผนส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ และแผนส่งเสริมคุณธรรมระดับ จังหวัดรองรับ ให้สามารถดำเนินงานคู่ขนานไปกับกลไกภาครัฐที่มีอยู่เดิม คือ

อนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด โดยมีสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เป็นฝ่ายเลขานุ และมีศูนย์คุณธรรมเป็นองค์กรพี่เลี้ยงให้การสนับสนุน

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง ศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรม

การจัดตั้งกลไกกลางของเครือข่ายทางสังคมในระดับพื้นที่เป็นศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรมระดับเมืองหรือจังหวัดนั้น จะต้องเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ประการ คือ

1. เพื่อเป็นกลไกกลางของเครือข่ายทางสังคมในระดับเมืองหรือจังหวัด

ในการประสานเชื่อมโยงความร่วมมือในการผลักดัน รณรงค์ ส่งเสริม ยกย่องและพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมคุณธรรมร่วมกับกลไกภาครัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ในระดับเมืองหรือจังหวัด และกลไกสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ

2. เพื่อเป็นกลไกกลางในการรวบรวมต้นทุนความดีของเมืองและจังหวัดนั้น ๆ

รวบรวมต้นทุนศักยภาพ แหล่งเรียนรู้เชิงคุณธรรม ของเครือข่ายทางสังคมในพื้นที่ เพื่อเป็นแหล่งกลางความรู้เพื่อการส่งเสริมและขับเคลื่อนคุณธรรมความดีในบริบทพื้นที่นั้นๆ

3. เพื่อยกระดับขีดความสามารถของเครือข่ายทางสังคม

ให้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและขับเคลื่อนคุณธรรม ความดีของสังคมไทย และเป็นหุ้นส่วนสำคัญในการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมที่เหมาะสมกับบริบทเชิงพื้นที่

ทั้งนี้ ศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรมระดับเมืองหรือจังหวัดนั้น ๆ สามารถจะเพิ่มเติมวัตถุประสงค์การจัดตั้งได้ตามความเหมาะสมตามภารกิจหรือบทบาทที่กำหนดร่วมกันได้ โดยจะต้องไม่เป็นไปเพื่อแสวงหารายได้ทางธุรกิจ หรือ มีภารกิจที่ขัดต่อกฎหมาย จารีตหรือศีลธรรม การเกี่ยวพันทางการเมือง การจัดตั้งพรรคการเมือง การบั่นทอนความมั่นคงของรัฐ หรือการลดคุณค่าของสถาบันพระมหากษัตริย์ และศาสนาทั้ง 5 ศาสนา ที่ได้รับการรับรองจากภาครัฐ ตามรัฐธรรมนูญการปกครองของราชอาณาจักรไทย

โดยมีสถานะเป็นกลไกอิสระ ทำงานคู่ขนานกับกลไกภาครัฐ (อนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด และหรือกลไกอื่นที่เกี่ยวข้อง) เนื่องจากเป็นคณะบุคคลที่มาจากกลุ่มผู้สมัครใจ และสามารถแสวงหาทุนจากภายนอกมาดำเนินการได้ มีสถานะทางสังคมชัดเจน โดยผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้บริหารท้องถิ่นนั้น ๆ แต่งตั้ง มีการรับรองสถานะจากส่วนกลาง โดยศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) หรือกลไกสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ

วิสัยทัศน์ของศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรม

การกำหนดวิสัยทัศน์ของศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรมระดับเมืองหรือจังหวัด ให้เป็นไปตามความเห็นพ้องต้องกันของเครือข่ายทางสังคม ในพื้นที่นั้น ๆ โดยที่วิสัยทัศน์ของศูนย์ประสานงานฯ นั้น

จะต้องมีลักษณะ ดังนี้

- ▶ เป็นเป้าหมายที่เป็นไปได้ ในระยะไกลที่จะไปถึง
- ▶ มีความชัดเจนว่าเป็นไปได้ ด้วยศักยภาพของตนเอง
- ▶ สร้างแรงจูงใจร่วม เมื่อผู้อื่นเห็นแล้ว อยากเข้าร่วม
- ▶ ชี้ทิศทาง ให้ง่ายต่อการกำหนดเป็นแผนงาน ในอนาคตต่อไปได้
- ▶ มีเงื่อนไขสำคัญ ที่จะทำให้เกิดการบูรณาการ ความร่วมมือจากผู้อื่น มากกว่าการทำงานเพียงลำพัง

(ผู้สนใจศึกษาเพิ่มเติมได้จาก หนังสือตัวชี้วัดความสุขชุมชน ตามแนวทาง อ.ไพฑูรย์ วัฒนศิริธรรม โดย ยงจิรายุ อุปเสน)

[Dream is a creative imagination
about a positive future.
ความฝัน คือ การสร้างจินตนาการต่อสิ่งที่
ควรจะเป็นในอนาคตในเชิงบวก]

เมื่อมีการกำหนดวิสัยทัศน์ของศูนย์ประสานงานฯ แล้วให้มีการประชาสัมพันธ์หรือเชิญชวนเครือข่ายต่าง ๆ เข้ามาร่วมได้ง่ายขึ้นนั่นเอง เช่น กรณีศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรมจังหวัดเชียงราย ได้กำหนดไว้ว่า

**เป็นศูนย์ประสานงานกลางที่เชื่อมโยงคนดี
องค์กรดีมุ่งสู่ “เชียงรายเมืองแห่งคุณธรรม
รุ่งเรืองด้วยวัฒนธรรมล้านนา
นำพาประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข”**

ทั้งนี้ เมืองหรือจังหวัดที่กำลังเตรียมการจัดตั้ง สามารถกำหนดวิสัยทัศน์รวมถึงสัญลักษณ์ คำขวัญ สโลแกน ได้ด้วยตนเอง

คุณธรรมเป้าหมาย

คุณธรรมอัตลักษณ์เป้าหมายของแต่ละจังหวัดอาจกำหนดคุณธรรมเป้าหมายที่แตกต่างกันไปตามสภาพหรือบริบทจังหวัด ซึ่งที่มาของคุณธรรมเป้าหมายอาจได้มาจาก 3 ข้อ ดังนี้

1. หลักคุณธรรมเป้าหมายสำคัญของชาติ 5 ประการ

คือ พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา และกตัญญู ซึ่งเป็นคุณธรรมสำคัญของชาติที่ใช้รณรงค์ ภายใต้อาณัติแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ระยะที่ 2 พ.ศ. 2566 - 2570 โดยอาจเลือกประการใดประการหนึ่งหรือทั้งหมดก็ได้

2. หลักคุณธรรมที่มาจากค่านิยมหลักหรือยุทธศาสตร์จังหวัด

ที่สะท้อนเกี่ยวกับพฤติกรรมคนในจังหวัด ซึ่งอาจมีคำที่ตรงหรือแตกต่างจากคุณธรรม 5 ประการของชาติก็ได้ เช่น ความเมตตา
• ความรักเพื่อนมนุษย์ ความมีน้ำใจ ความรับผิดชอบ สำนึกความดี เป็นต้น

3. หลักคุณธรรมที่กำหนดมาจากผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้นำทางศาสนา

ที่เห็นความสำคัญขึ้นมาว่า ควรจะนำเรื่องใดมาส่งเสริมหรือรณรงค์
• ให้คนในจังหวัดมีพฤติกรรมแบบนั้น

ตัวอย่างคุณธรรมเป้าหมาย

- จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ชู “อยุธยาเมืองคนดี มีวินัย ใส่ใจส่วนรวม”
- จังหวัดอุดรธานี ชู “เมืองรุ่งเรืองด้วยวิถีวัฒนธรรม ผู้คนมีวินัย ใส่ใจส่วนรวม”
- จังหวัดเชียงราย ชู “เมืองคุณธรรม ประชาชนมีจิตสำนึกส่วนรวม ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ร่วมแก้ปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงในเด็กและเยาวชน สร้างวินัยจราจร”
- จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชู “เมืองคนดี มีวินัย ใส่ใจส่วนรวม”

ทั้งนี้ ย่อมตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของเครือข่ายทางสังคมนั้น ๆ ที่จะต้องเห็นพ้องต้องกัน และอาจปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม โดยไม่จำเป็นต้องยึดติดจนไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ อย่างไรก็ตาม เป้าหมายด้านคุณธรรมที่ดีก็จะต้องมีการแปลงไปสู่พฤติกรรมรูปธรรมที่อยากเห็น ที่ไม่อยากเห็น ให้สามารถวัดได้ จับต้องได้ พิสูจน์ได้ ไม่เป็นเพียงคุณธรรมลอย ๆ ที่ไม่สามารถอธิบายให้เห็นการเปลี่ยนแปลงได้

หลักการ 4 ประการ กำหนดพฤติกรรมเป็นรูปธรรม

ชี้ชัด

พฤติกรรมอะไร ที่ห้ามทำ
อะไรที่ให้ทำชัดเจน

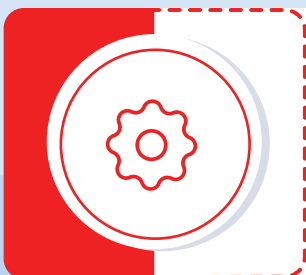
วัดได้

พิสูจน์ได้ ประเมินผลได้ ชัดเจน

ง่ายๆ

เริ่มจากอะไรที่ไม่ยากเกินไป เพราะเมื่อตั้ง
ตัววัดไว้มาก หากเห็นผลช้า หรือต้องใช้
การลงทุนลงแรงมาก อาจท้อ ไม่อยากทำต่อ

ไม่ต้องมาก

ไม่ต้องมากมาย จนไม่รู้ว่าจะวัดพฤติกรรม
(ควรเห็นรูปธรรมที่ชี้ให้เห็น
การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ)

(หนังสือตัวชี้วัดความสุขชุมชน ตามแนวทาง อ.ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม โดย ยงจิรายุ อุปเสน)

หลักการสำคัญของศูนย์ประสานงาน เครือข่ายคุณธรรม (Principles)

การจัดตั้งและดำเนินงานของศูนย์ประสานงานฯ จะต้องยึดหลักการสำคัญ 6 ประการนี้ เป็นสำคัญ เนื่องจากหลักสำคัญ 6 ประการ เป็นหลักพื้นฐานนำไปสู่ความสำเร็จของการส่งเสริมและขับเคลื่อนคุณธรรมระดับเมืองหรือจังหวัดที่สอดคล้องกับกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม เป็นการบูรณาการความร่วมมือเพื่อความยั่งยืนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย

1

ระเบิดจากภายใน หมายถึง การสมัครใจมาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมประเมินผลของเครือข่ายทางสังคมไม่ใช้การบังคับหรือสั่งการให้แต่เกิดจากการเห็นประโยชน์เองจากภายในแต่ละคน

3

ใช้คุณธรรมนำอำนาจ หมายถึง ใช้ความดีนำการสั่งการหรือนำตัวบทกฎหมายเพราะการทำงานเป็นเครือข่ายภาคประชาชนไม่มีใครใหญ่กว่าใคร หรือสั่งการให้ทำแบบนั้นแบบนี้ไม่ได้ทุกเรื่อง ต้องอาศัยการเต็มใจเกิดการทำงานที่มาจากฉันทะจริงๆ และไม่ใช่การตัดสินลงโทษ หรือตำหนิ แต่เน้นการทำงานแบบจับถูกและคิดเชิงบวก

2

รวมคนเข้า ไม่กันใครออก หมายถึง ใช้หลักการทำงานแบบมีส่วนร่วม รวมพลังจากทุกภาคส่วน เสริมหนุนเต็มเต็มกันและกัน ให้เกียรติกัน เคารพกันในความแตกต่างหลากหลายทั้งความอาวุโส เพศสภาพ วัย และสถานภาพ โดยไม่ตัดใครออก หรือกีดกันใครไม่ให้เข้ามาร่วมเห็นการทำงานที่แสวงหาความร่วมมือและเป็นเจ้าของร่วมกัน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะไม่กันใครออก แต่ยังคงระมัดระวังความเป็นกลางทางฝ่ายการเมืองด้วยเป็นนัยยะสำคัญ

4

ทำไป เรียนรู้ไป หมายถึง การทำงานที่ต้องปรับตัว เรียนรู้ แก้ไข ปรับปรุงไปอย่างต่อเนื่อง ไม่มีที่สิ้นสุด เป็นกระบวนการพัฒนาคน ทำให้คนมีคุณภาพมากขึ้น ทั้งความเก่ง ความดี และมีความสุขไปกับสิ่งที่ทำ

6

ชื่นชมยกย่อง หมายถึง ทำด้วยหลักการ มุกิตาจิตเห็นใครทำความดีเป็นแบบอย่าง ให้การชื่นชมยกย่อง คิดค้น หาระบบมาสนับสนุนให้คนดีอยากทำความดีต่อให้คนไม่ดี ไม่มีโอกาสได้ทำสิ่งไม่ดี ทำให้คนดีมีพื้นที่ยืนและความดีมีพื้นที่ในสังคมอย่างแท้จริง

5

เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายขยายผล หมายถึง ไม่จำกัดอยู่กับที่เฉพาะกลุ่มที่ทำ แต่สนใจขยายผลไปกับกลุ่มเครือข่ายทางสังคมอื่นๆ ทั้งในและนอกพื้นที่เกิดเป็นเครือข่ายคุณธรรมในแต่ละระดับ ที่สอดคล้องดูแลกันและกัน เป็นสังคมที่ไม่ทำ ไม่ทน ไม่เฉย และลงมือเลยทันทีในการทำดีเพื่อส่วนรวม

หลักการสำคัญ ดังที่กล่าวมา มีความสอดคล้องและส่งเสริมกัน และกัน จะขาดข้อใดข้อหนึ่งไม่ได้ ดังนั้น หลักการทั้ง 6 ข้อนี้ จึงเป็นเสมือนหัวใจหลักของการจัดตั้ง ศูนย์ประสานงานฯ ซึ่งเมื่อทำได้ ตามนี้ ก็จะสามารถสร้างผลงาน ความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้นได้ และเป็นที่ยอมรับในระดับพื้นที่ และระดับสากล

บทบาทของศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรม

เนื่องด้วยศูนย์ประสานงานฯ เป็นกลไกเครือข่ายทางสังคมที่เป็นอิสระ ดำเนินการโดยคณะกรรมการเครือข่าย และเพื่อตอบสนองต่อประโยชน์สุขของกลุ่มเป้าหมาย “มุ่งจับถูก มากกว่าการจับผิด” ควรมีบทบาทสำคัญ 4 เรื่องภายใต้หลัก 4 ย. ดังนี้

1

ย. ย้ำ

มีบทบาทในการชี้แนะ แยกแยะให้ความชัดเจนถึงประโยชน์ สิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ ห้ามปราม หรือชี้ให้เห็นสิ่งที่เป็นโทษสิ่งที่เป็นภัย สิ่งที่ต้องทำ ไม่ควรทำต่อสมาชิกเครือข่าย และต่อสังคม

2

ย. ยก (ย่อง)

มีบทบาทในการเสริมพลังเชิงบวก กระตุ้นหรือสร้างแรงบันดาลใจ ชื่นชมความดี ด้วยการยกย่องการทำความดีทุกรูปแบบให้คนทำความดีมีพื้นที่ยืน และให้ความดีมีพื้นที่ในสังคม

3

ย. โยง

มีบทบาทในการเชื่อมโยง ประสานพลังความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งเครือข่ายภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคธุรกิจเอกชนโดยยึดหลักการรวมคนเข้าไม่กัน ใครออก ให้เกิดการเชื่อมพลังความดีเป็นโครงข่ายสำคัญระดับจังหวัด เช่น ในลักษณะเครือข่ายสายไหมต้องรอด เป็นต้น

4

ย. ขยาย

มีบทบาทในการแพร่ความดี นำความดีความสำเร็จ แบบอย่างที่ดีไปบอกต่อ ไปขยายผลให้เพิ่มมากขึ้น ทั้งเชิงพื้นที่ บุคคล และเครือข่าย เพื่อให้สังคมเห็นเป็นแบบอย่างที่น่าไปปฏิบัติได้ ทั้งในระบบ **On Line** ระบบ **On Air** และในระบบ **On Ground**

จะเห็นได้ว่า บทบาทสำคัญทั้ง 4 ด้านนี้ เป็นบทบาทของกลไกเครือข่ายทางสังคม ที่มุ่งจับถูกมากกว่าการเฝ้าระวังร้องเรียน โดยที่บทบาทลักษณะนี้เป็นบทบาทที่จะไปเสริมให้กลไกเฝ้าระวังได้ดำเนินการไปด้วยกัน โดยมีตัวอย่างหรือแบบอย่างที่ดีเป็นรูปธรรมเสริมหนุน ซึ่งการที่มีตัวอย่างที่ดีสามารถเปรียบเทียบให้เห็นได้ว่า การทำสิ่งที่ไม่ดีนั้น ผลจะเป็นอย่างไร และการทำแต่สิ่งที่เป็นคุณเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมนั้น จะได้รับผลสิ่งใดตอบแทน ทั้งด้านความเชื่อมั่น โอกาสจากภายนอก ความสงบสุข ความยั่งยืนของการพัฒนา และภาพลักษณ์ที่ดีต่อสังคม

ภารกิจของศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรม

องค์กรภาคประชาสังคมในรูปแบบนี้ ควรมีภารกิจสำคัญที่สามารถสะท้อนบทบาทของกลไกประสานงานเครือข่ายคุณธรรม ดังนี้

1. **สนับสนุนการกำหนดเป้าหมาย** แผนงาน และแนวทางการดำเนินงาน
 - ขับเคลื่อนคุณธรรมของคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด
2. **จัดทำแผนงาน** ศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรม เพื่อสนับสนุนส่งเสริมและขับเคลื่อนคุณธรรมของจังหวัด อย่างมีประสิทธิภาพ
3. **แสวงหาความร่วมมือภายนอก** หรือประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคี เครือข่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ เครือข่ายสถาบันทางวิชาการ ฯลฯ
4. **ให้คำปรึกษา แนะนำ และถ่ายทอดองค์ความรู้** เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมของ ชุมชน องค์กร อำเภอ จังหวัด

5. **สำรวจ ค้นหา จัดเก็บข้อมูลต้นทุนความดี** ในพื้นที่ และคัดเลือกบุคคล องค์กร ชุมชน ที่มีพฤติกรรมที่สะท้อนคุณธรรมที่ควรค่าแก่การยกย่องในพื้นที่ พร้อมให้การรับรองการเป็นสมาชิก หรือสถานะองค์กร และดำเนินการจัดให้มีการยกย่องเชิดชูเกียรติให้ประจักษ์ต่อสาธารณะร่วมกันต่อเนื่องทุกปี (Moral Award)
6. **คิดค้นและพัฒนาระบบรองรับความดี** (เครดิตความดี) ในระดับเมืองหรือจังหวัดร่วมกัน เพื่อให้เกิดเป็นระบบที่มีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ (Moral Credit)
7. **ติดตามสถานการณ์ ประเมินผล** หรือสรุปบทเรียนจากกระบวนการส่งเสริมและขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรมในระดับเมืองหรือจังหวัดร่วมกัน เพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสะท้อนผลจากการดำเนินงานได้
8. **ดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนจังหวัดคุณธรรม** ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัด คณะผู้นำทางศาสนา หรือคณะสงฆ์ในจังหวัดมอบหมาย ตามความเหมาะสม

จะเห็นได้ว่า ภารกิจหลักสำคัญ ๆ ประกอบไปด้วย การเชื่อมโยงประสานงานเครือข่ายในพื้นที่ การรวบรวมสถานการณ์และต้นทุนความดี และการเสริมหนุนพลังเครือข่ายให้มีบทบาทในการส่งเสริมและขับเคลื่อนคุณธรรม โดยมีภารกิจที่ไม่ทับซ้อนกับสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด หรือสภาวัฒนธรรมจังหวัด แต่เป็นกลไกเสริมพลังคู่ขนานกับกลไกภาครัฐที่มีอยู่เดิม คือ อนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัดที่มีสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเป็นฝ่ายเลขานุการ และดำเนินงานควบคู่กับการขับเคลื่อนสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ โดยมีศูนย์คุณธรรมเป็นฝ่ายเลขานุการ

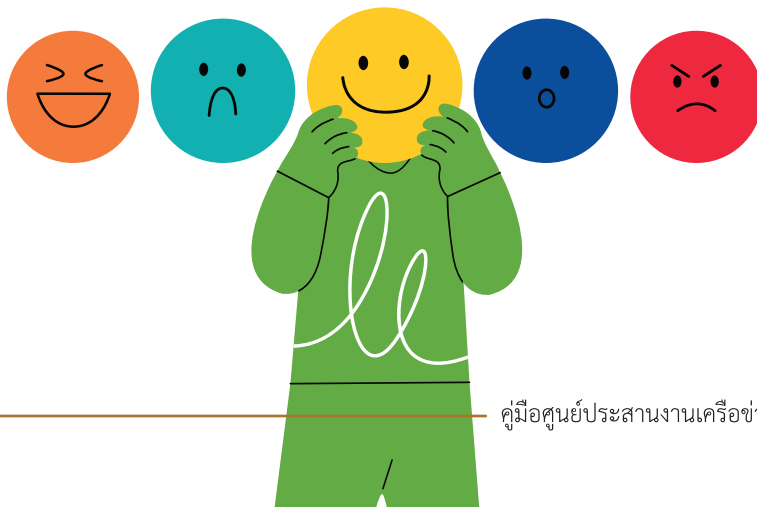
กล่าวโดยสรุป ภารกิจของกลไกศูนย์ประสานงานฯ จะต้องไม่มีการกิจที่ไปทำหน้าที่ซ้ำซ้อนกับสิ่งที่สมาชิกเครือข่ายดำเนินการ หรือมีลักษณะไปทำแทนในสิ่งที่เครือข่ายทำอยู่แล้ว แต่เป็นภารกิจที่ไปเสริมในสิ่งที่เครือข่ายสมาชิกทำไม่ได้ หรือไปช่วยให้งานของสมาชิกง่ายขึ้น ต่อยอดให้ดีขึ้น ทำให้สมาชิกที่เข้ามาแล้วเกิดความภาคภูมิใจ และรู้สึกได้ว่าได้รับประโยชน์จากการเข้ามาร่วมเป็นเครือข่ายในกลไกนี้

องค์ประกอบกลไกคณะกรรมการ ศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรม

องค์ประกอบที่เหมาะสมของกลไกศูนย์ประสานงานฯ ที่จะสามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ และหน้าที่ตามที่กล่าวมาแล้วได้ ควรจะมีองค์ประกอบ ดังนี้

- 1. ที่ปรึกษา** มาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นที่ยอมรับในพื้นที่ เช่น ผู้นำศาสนา ผู้ว่าราชการจังหวัด ประธานเครือข่ายคณะทำงานขับเคลื่อนสังคม คุณธรรมของจังหวัด องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และที่ประชุมเสนอ
- 2. ประธาน** เป็นผู้ที่มีความเหมาะสม เป็นที่ยอมรับของเครือข่ายทางสังคมเป็นคนกลางที่เป็นที่ยอมรับในพื้นที่นั้น ๆ ได้โดยไม่มีพฤติกรรมเชื่อมโยงเข้าหาพรรคการเมืองใดพรรคใดพรรคหนึ่ง อาทิ วัฒนธรรมจังหวัด (โดยตำแหน่ง) พระสงฆ์นักพัฒนา ปราชญ์ท้องถิ่นหรือผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่ที่มีภาพลักษณ์ที่เป็นที่ยอมรับ ตามที่ภาคีเครือข่ายเห็นสมควร
- 3. รองประธาน** มาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ภาคีเครือข่ายเห็นสมควร

4. **กรรมการ** เป็นบุคคลที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติขับเคลื่อน ที่สมัครใจหรือเต็มใจเข้าร่วมงาน ไม่ควรแต่งตั้งคณะกรรมการที่มาจากตำแหน่งหรือเห็นแก่ตำแหน่ง เนื่องจากบุคคลที่มาจากตำแหน่งมักได้รับการแต่งตั้งในกลไกคณะกรรมการฯ จังหวัด หรือเป็นที่ปรึกษาอยู่แล้ว โดยควรแต่งตั้งบุคคลที่สมัครใจจากแกนนำที่มุ่งมั่นขับเคลื่อนสังคมคุณธรรมจังหวัด ตัวแทนเครือข่ายทางสังคมในพื้นที่ จังหวัดนั้น ๆ ที่เคยร่วมงานกันมา หรือกลไกติดตามประเมินผลแบบเสริมพลังตามที่ได้ประชุมเห็นสมควร
5. **กรรมการและเลขานุการ** สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เสนอตัวเข้าร่วมโดยสมัครใจ หรือโดยกรรมการศูนย์ประสานงานฯ เห็นสมควร
6. **ผู้ช่วยเลขานุการ** อาจจัดให้มีผู้ช่วยเลขานุการร่วมจากภาคีเครือข่าย 3 ภาคส่วน ได้แก่ หน่วยงานรัฐอื่น ภาคประชาสังคม และภาคธุรกิจ เอกชนเป็นเลขานุการร่วม
7. **ผู้ประสานงาน** กำหนดผู้ประสานงานรับผิดชอบอย่างชัดเจน อาจมีคนเดียวหรือเป็นทีมก็ได้ ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการศูนย์ฯ จังหวัดนั้น ๆ

การแต่งตั้งกลไกศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรม

ผู้ว่าราชการจังหวัดควรเป็นผู้แต่งตั้ง โดยกรรมการและเลขานุการเป็นผู้เสนอ
ลงนาม ทั้งนี้ เพื่อให้กลไกนี้เป็นกลไกที่มีสถานะที่สามารถทำงานคู่ขนาน สนับสนุน
ภาครัฐได้เต็มที่ และมีความอิสระ เป็นกลไกของภาคประชาสังคม เป็นการทำงาน
ร่วมกันสามฝ่าย คือ ภาครัฐ ภาคประชาสังคมชุมชน และภาคธุรกิจเอกชน ที่เป็น
โครงสร้างเครือข่ายปฏิบัติรองรับการส่งเสริมและขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรม
เชิงพื้นที่ ทำให้เป็นเหตุผลที่ควรเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นหัวหน้า
ส่วนราชการระดับสูงสุดในจังหวัด เป็นผู้ลงนามแต่งตั้ง เพื่อให้ความสำคัญกับ
การดำเนินงานเรื่องนี้ และผู้ได้รับการแต่งตั้ง มีสถานภาพทางสังคมและมีบทบาท
ตัวตน ที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถประสานเชื่อมโยงกับหน่วยงานหรือกลไกต่าง ๆ ใน
พื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบสำคัญของการเป็น ศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรม

การจะเป็นศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรมระดับเมืองหรือระดับจังหวัด
ได้นั้น จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลักเหล่านี้เป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดการดำเนินงาน
ที่เป็นไปตามเป้าหมายวัตถุประสงค์ร่วมกัน ดังนี้

1. มีโครงสร้างกลไกคณะกรรมการที่ชัดเจน

โดยต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการ และเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง
โดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนั้น ๆ เป็นผู้ดำเนินการจัดประชุม
ปรึกษาหารือ เสนอชื่อผู้เหมาะสม เน้นต้องมาจากผู้ปฏิบัติขับเคลื่อน
ทั้งมีตำแหน่งหน้าที่หรือเป็นผู้ที่ทำงานอย่างจริงจัง และพิจารณา
เห็นชอบร่วมกัน ทั้งนี้ หากยังไม่มีแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการจังหวัด
ให้ยึดรายงานการประชุมที่มีมติที่ประชุมของศูนย์ประสานงานฯ รองรับ

2. มีผู้รับผิดชอบชัดเจนและกำหนดหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน

- ที่ได้รับมอบหมายจากประธานคณะกรรมการ หรือจากที่ประชุมให้มีหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานภายนอก

3. มีสมาชิกและองค์กรเครือข่ายที่จะร่วมกันส่งเสริมและขับเคลื่อนงานอย่างต่อเนื่อง

- สมาชิกศูนย์ประสานงานฯ คือ ผู้ที่มาจากองค์กรเครือข่ายที่เข้ามาร่วมงานกัน จากผู้ที่เป็นกรรมการ หรือไม่เป็นกรรมการ โดยยินดีสมัครใจเข้ามาร่วมเป็นเครือข่ายคุณธรรมในจังหวัดนั้น ๆ โดยทั่วไป สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด จะรวบรวมมาจากองค์กรที่พร้อมประเมินตนเองตามหลักเกณฑ์ส่งเสริมและคัดเลือกองค์กร ชุมชน อำเภอคุณธรรม ซึ่งเป็นฐานตั้งต้น ส่วนองค์กรสมาชิกที่เป็นอยู่ในแต่ละเครือข่ายที่มาร่วมกัน ก็ให้จัดระบบ การรับเป็นสมาชิกหรือรับรองการเป็นสมาชิกได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

4. มีแผนงานหรือกิจกรรมที่จะดำเนินการร่วมกันอย่างชัดเจน

- แผนงานหรือกิจกรรมที่จะดำเนินการควรจัดทำไว้ในแต่ละปี โดยดูจากปี พ.ศ. หรือปีงบประมาณแบบภาครัฐก็ได้ ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการศูนย์ประสานงานฯ จะพิจารณาเห็นชอบ ทั้งนี้ แผนงานของศูนย์ประสานงานฯ ควรเชื่อมโยงกับแผนส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัดของตนเอง รองลงมาคือ แผนที่เชื่อมโยงกับมติสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ และแผนอื่น ๆ ของภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละปี

5. มีระเบียบ ข้อตกลง หรือธรรมเนียมปฏิบัติอย่างชัดเจน

ระเบียบ ข้อตกลง หรือธรรมเนียมปฏิบัติของศูนย์ประสานงานฯ ในระยะแรก เป็นบางเรื่องที่สำคัญ ควรทำเป็นลายลักษณ์อักษร เน้นการทำข้อตกลง แบบยืดหยุ่น ปรับแก้ไขได้ ไม่แข็งตัวจนเกินไป จนผู้อื่นปฏิบัติตาม ได้ยากหรือปฏิบัติไม่ได้ หรืออาจทำให้รู้สึกว่าคุณเลือกปฏิบัติ ส่วนข้อตกลง เรื่องการเงิน การใช้จ่ายเงินที่แสวงหามาได้จากภายนอก อาจใช้ จากหลักเกณฑ์ที่ศูนย์คุณธรรม ยกράงให้กับองค์กรความร่วมมือกับ ศูนย์คุณธรรม โดยสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับตนเอง

6. มีสถานที่และที่ตั้งสำนักงานของศูนย์ประสานงานที่ชัดเจน

สถานที่ที่ตั้งต้องปรากฏชัดเจนว่าจะเป็นที่ใด ติดต่อดังต่อไปนี้ ซึ่งสามารถ ค้นหาได้ในระบบออนไลน์ ซึ่งในอนาคต อาจจัดให้มีเพจหรือเว็บไซต์ ของแต่ละศูนย์ประสานงานฯ ได้

7. มีสัญลักษณ์ เพื่อสะท้อนตัวตนที่ชัดเจน ที่บุคคลอื่นหรือ หน่วยงานภายนอก

สามารถรับรู้ได้ โดยสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายนี้อาจพิจารณา ร่วมกันกำหนดจากส่วนกลางก็ได้ หรือให้สามารถนำรูปแบบ มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ บริบทของตนเองต่อไป

เป้าหมายความสำเร็จ

ความสำเร็จของศูนย์ประสานงานฯ กำหนดไว้ 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 (Expect to see)

1. **เกิดการจัดตั้งกลไกที่มาจากหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมชุมชน และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น** ให้มีบทบาทภารกิจเชื่อมโยงองค์กร เครือข่าย

คุณธรรม และบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานเชิงนโยบาย หน่วยงาน สนับสนุน หน่วยปฏิบัติการทั้งในส่วนกลางและหน่วยงานในพื้นที่จังหวัด

2. **เกิดการค้นหา สำรวจ รวบรวมและจัดทำแผนที่ความดี** ของคน องค์กร ในเมืองหรือจังหวัดนั้น ๆ เพื่อเป็นต้นทุนความดี ที่จะสามารถนำมาต่อยอด ชื่นชม เชียร์ และเชื่อมพลังกันได้ เป็นต้นทุนที่จะใช้ต่อยอดความสำเร็จ และขยายผลในอนาคต

3. **มีเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมคนในเมืองหรือจังหวัดนั้น ๆ ชัดเจนร่วมกัน** (เป้าหมายคุณธรรมร่วม) โดยกำหนดให้มีแผนงาน กิจกรรมต่าง ๆ รองรับ อาทิ โครงการสำคัญ ตลาดนัดความดี ตลาดนัดคุณธรรม ฟอรัมประจำปี เป็นต้น เพื่อให้หน่วยงาน องค์กร ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เป็นเครือข่าย สามารถขับเคลื่อนคุณธรรมที่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ได้เป็นเอกภาพและมีทิศทาง โดยบทบาทของศูนย์ประสานงานฯ แต่ยังคงอาศัย การสนับสนุนทั้งด้านวิชาการ และงบประมาณจากภายนอก

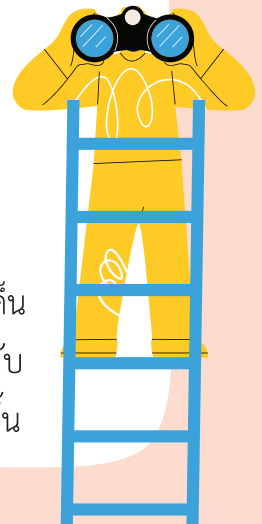
ระยะที่ 2 (Like to see)

4. **เกิดนวัตกรรมหรือโครงการที่ส่งเสริมคุณธรรมที่โดดเด่น**
โดยเป็นการคิดริเริ่มสร้างสรรค์จากคนในเมืองหรือจังหวัดนั้น ๆ ที่สอดคล้องกับเป้าหมายด้านคุณธรรมสามารถจะนำมาขยายผลหรือสร้างให้เกิดพลังเพื่อการตื่นตัวในจังหวัดนั้น ๆ ได้
5. **ศูนย์ประสานงานฯ เกิดการคิดวางระบบรองรับการทำความดี (Moral Credit)** โดยปรากฏว่ามีการเคลื่อนไหวกิจกรรม ชื่นชม แשר เชียร์ คนดี องค์กรดี อย่างต่อเนื่อง
6. **ศูนย์ประสานงานฯ เกิดความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ในจังหวัด** ให้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรมคนในพื้นที่หรือจังหวัดนั้น ๆ

ระยะที่ 3 (Love to See)

7. **ศูนย์ประสานงานฯ สามารถระดมทุนภายในจังหวัด** ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน เพื่อสร้างกิจกรรมในจังหวัด ให้เป็นที่รับรู้ สนใจ และมีเครือข่ายเข้ามาร่วมสนับสนุนภารกิจของศูนย์ประสานงานฯ
8. **ศูนย์ประสานงานฯ มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนจังหวัดคุณธรรม** ร่วมกับคณะอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด และนำผลการดำเนินงาน ข้อมูลแนวทางการขับเคลื่อนคุณธรรมของศูนย์ประสานงานฯ ไปขยายผล
9. **ศูนย์ประสานงานฯ สามารถเชื่อมโยงขยายผล** ในการพัฒนาประเด็นนโยบายสาธารณะด้านคุณธรรมระหว่างเมืองหรือจังหวัด หรือกับภายนอกจังหวัด สร้างให้เกิดเป็นเครือข่ายระหว่างเมืองให้กว้างมากขึ้น

จะเห็นได้ว่า เป้าหมายความสำเร็จของศูนย์ประสานงานฯ จะเริ่มจากสิ่งที่ยาก ใกล้เคียงตัว สามารถที่จะดำเนินการได้เอง โดยบทบาทของคณะกรรมการประสานงานฯ ไปสู่เรื่องที่ยากขึ้น ใช้เวลา ใช้กำลัง ใช้ทรัพยากรมากขึ้น จนเป็นศูนย์ประสานงานฯ ที่มีบทบาทสำคัญ ในด้านการพัฒนาคุณธรรม ความดีของคนในพื้นที่หรือ จังหวัดนั้น ๆ ซึ่งความสำเร็จที่จะเห็นได้นั้น จะต้องใช้เวลาในการดำเนินงาน และมีพัฒนาการตามลำดับ โดยที่เราไม่สามารถสั่งการให้สำเร็จได้ หรือลอกเลียนกันไม่ได้ พัฒนาการที่ค่อยเป็นค่อยไปตามลำดับนั้น จะทำให้กลไกเกิดการเรียนรู้ ปรับตัว และมีความสำเร็จที่สามารถจะนำมาชื่นชมเป็นระยะ ๆ เช่น ความสำเร็จของ การทำงานในเครือข่ายมูลนิธิพุทธรธินิจิ ความสำเร็จของเครือข่ายคณะกรรมการ ประสานงานองค์กรชุมชนจังหวัด รวมถึงเครือข่ายอื่น ๆ ตามตัวอย่างในหนังสือเล่มนี้

ขั้นตอนการจัดตั้งศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรม (MNC) และบทบาทของฝ่ายเลขานุการ

การจัดตั้งเป็นศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรมระดับเมืองหรือจังหวัด สามารถดำเนินการได้ ดังนี้

1

ฝ่ายเลขานุการในระดับพื้นที่ หรือจังหวัด

สำรวจ รวบรวมข้อมูลของบุคคล จากเครือข่าย ภาคส่วนต่าง ๆ ที่มี บทบาทสำคัญในการส่งเสริมและ ขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรม ความดี ในพื้นที่

2

วิเคราะห์ศักยภาพบุคคล และเครือข่าย

ที่มีศักยภาพพร้อมที่จะเป็นกำลัง สำคัญในการส่งเสริมและขับเคลื่อน การพัฒนาคุณธรรมในพื้นที่ โดยมุ่งเน้นกลุ่มที่มุ่งมั่นปฏิบัติ เป็นหลัก (Active Citizen)

3

ฝ่ายเลขาในระดับพื้นที่หรือจังหวัด จัดประชุมบุคคลที่ได้รับการพิจารณา

เสนอแต่งตั้งคณะประสานงานเครือข่ายคุณธรรม (ออนไลน์ประชุมจริง) เพื่อสร้างความเข้าใจในเป้าหมายและกลไกประสานงาน และขอความเห็นชอบ ยินยอม โดยอาจใช้วิธีชักชวนหรือลงนามยินยอมเสนอชื่อเพื่อพิจารณาตามความเหมาะสม

5

เลขาฯ พื้นที่/จังหวัด จัดทำหนังสือแจ้งผลการแต่งตั้งกลไกแก่ผู้ได้รับการแต่งตั้งรายบุคคล

รวมถึงการแจ้งผ่านทางระบบออนไลน์ ซึ่งฝ่ายที่ดำเนินการอาจเชิญชวนให้จัดตั้งกลุ่มออนไลน์ เพื่อสะดวกในการประสานงาน

7

สำนักส่งเสริมและขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคม

ศูนย์คุณธรรม จัดทำบันทึกเพื่อเสนอต่อผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรม เพื่อพิจารณาลงนามในประกาศรับรองสถานะ

4

ฝ่ายเลขาในระดับพื้นที่หรือจังหวัด เสนอชื่อคณะบุคคล

เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาแต่งตั้งกลไกคณะประสานงานเครือข่ายคุณธรรมระดับเมืองหรือจังหวัด

6

ฝ่ายเลขาในระดับพื้นที่หรือจังหวัด เสนอเรื่องมายังศูนย์คุณธรรม

ผ่านสำนักส่งเสริมและขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคม เพื่อพิจารณารับรอง และจัดทำใบประกาศรับรองสถานะ พร้อมออกรหัสสมาชิกเชื่อมต่อระบบกับ Moral Data Center Thailand (MDC) ของศูนย์คุณธรรม

8

ศูนย์คุณธรรมจัดส่งมอบประกาศรับรองสถานะพร้อมรหัสสมาชิก

เชื่อมต่อระบบกับ Moral Data Center Thailand (MDC) ให้แก่ศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรมเมืองหรือจังหวัด พร้อมบันทึกทะเบียน Member ในระบบ MDC

9

ฝ่ายเลขาในระดับพื้นที่หรือ จังหวัดและศูนย์คุณธรรม

จัดประชุมกลไกศูนย์ประสานงาน
เครือข่ายคุณธรรม เพื่อกำหนด
เป้าหมาย แผนงาน และประเด็นงาน
เพื่อการพัฒนาอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

หมายเหตุ กระบวนการหรือขั้นตอนการจัดตั้งศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรม อาจมีการปรับได้
ตามความเหมาะสม

10

จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย

จัดเวทีเสนอผลงานและรายงาน
ผลการติดตามมิติสังคมคุณธรรม
แห่งชาติร่วมกับศูนย์คุณธรรม
กระทรวงวัฒนธรรมตามแผนงาน

ปัจจัยความสำเร็จ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ
หรือล้มเหลว ในการดำเนินงานภายใต้
บทบาทภารกิจของศูนย์ประสานงาน
เครือข่ายคุณธรรมจังหวัด ประกอบด้วย

1. การมีบุคคลคุณธรรม และองค์กรคุณธรรมต้นแบบเข้ามาร่วม

เมืองหรือจังหวัดทุกจังหวัดย่อมมีทั้งคนดี องค์กรที่ดี ที่มุ่งมั่นดำเนินการ
ส่งเสริมคุณธรรม ความดีในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่อยู่ในพื้นที่หรือนอกพื้นที่
และเข้ามามีบทบาทสำคัญในบ้านเกิดตนเอง คนเหล่านี้เราต้องมีแววมอง
สืบเสาะ และดำเนินการชักชวน เชื้อมร้อยพลัง หากบุคคลเหล่านี้ทำงาน
ร่วมกันได้ย่อมมีพลังต่อการเปลี่ยนแปลง

2. การมีกลุ่มเครือข่ายที่พร้อมทำเรื่องคุณธรรมเป็นต้นทุน

อาทิ เครือข่ายโรงเรียนคุณธรรม เครือข่ายผู้สูงอายุ เครือข่ายสวัสดิการชุมชน และเครือข่ายสาธารณสุขคุณธรรม เครือข่ายจิตอาสา ชมรม สมาคมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สโมสรโรตารี เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่า การขับเคลื่อนคุณธรรมใน จังหวัด ต้องอาศัยแรงของเครือข่ายต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจังหวัดนั้น ๆ มากกว่า โครงสร้างของส่วนราชการเท่านั้น

3. การมีเป้าหมายด้านคุณธรรมที่ชัดเจน

คือ มีเป้าหมายที่มุ่งมั่นจะส่งเสริม ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สะท้อนคุณธรรม ที่รับรู้และเข้าใจตรงกันที่ชัดเจน ซึ่งอาจรวมถึงรูปธรรมที่ชี้ชัด วัดได้ง่าย ๆ ไม่ต้องมาก เป็นการกำหนดผลลัพธ์ที่อยากเห็นให้ตรงกันในลักษณะ ร่วมกันคิด แต่แยกกันโจมตี และช่วยกันสื่อสารเป้าหมายนั้นบ่อย ๆ จนเป็นที่ ประจักษ์ต่อสาธารณะ เพื่อกระตุ้นให้คนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

4. มีการทำงานที่ยึดการขับเคลื่อนคุณธรรมจากฐานรากของสังคมไทย

เริ่มต้นจากการเป็นเมือง/จังหวัดคุณธรรม ควรเริ่มต้นจากประชาชนฐานราก หรือองค์กรต่าง ๆ ในจังหวัด ที่ได้มองเห็นสถานการณ์ปัญหาบ้านเมือง และ แนวโน้มในอนาคต โดยเริ่มจากการค้นหาปัญหาที่อยากแก้ และความดี ที่อยากทำ หรือได้ลงมือแล้ว แต่ยังขาดพลังทางนโยบายสนับสนุน การมี ผู้ว่าราชการจังหวัด และหัวหน้าส่วนราชการให้การสนับสนุน ติดตาม ประเมินผลสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะสำคัญของการขับเคลื่อนคุณธรรมใน จังหวัดที่เป็นปัจจัยของความสำเร็จ คือ ภาครัฐให้ความเห็นชอบ และ ภาคเครือข่ายร่วมด้วยช่วยกันในการสร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นในพื้นที่

5. ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้นำท้องถิ่น

ให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนคุณธรรม เพราะปัญหาด้านคุณธรรม เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสังคมวงกว้าง และเป็นผู้บริหารท้องถิ่น มุ่งมั่น มีบทบาทถือธงนำ จึงมีความสำคัญต่อการสร้างขวัญกำลังใจของเครือข่าย ต่าง ๆ อย่างยิ่ง

6. การเสริมสร้างระบบรองรับความดี

คือ มีระบบเครดิตความดี (Moral Credit) ที่มารองรับการทำความดีร่วมกัน เพื่อสนับสนุน ชื่นชม ยกย่อง ให้กำลังใจ ปกป้องคน และการทำความดี ทุกรูปแบบ (ผู้สนใจสามารถศึกษาจากคู่มือ Moral Credit คุณธรรมกินได้ สัมผัสได้ สร้างสังคมไทย ให้เป็นสุขอย่างยั่งยืน : ศูนย์คุณธรรม (องค์การ มหาชน, 2567)

7. มีการขยายผล สื่อสาร

ให้เกิดการรับรู้และเป็นที่ยอมรับร่วมกันต่อสาธารณะ ต่อเนื่อง ทั้งในระบบ **On Air On Line OnGround** ทุกรูปแบบ เพื่อสร้างการรับรู้ ตระหนักรู้ จากการส่งเสริมและขับเคลื่อนคุณธรรม ความดีในจังหวัด

ประเด็นที่

5

ตัวอย่าง การขับเคลื่อนคุณธรรม ในรูปแบบกลไก เครือข่ายทางสังคม

มูลนิธิพุทธรธิดา ใต้หวัน

มูลนิธิพุทธรธิดา ถือเป็นองค์กรการกุศลองค์กรหนึ่งที่ได้รับการยอมรับทั่วโลก เพราะเข้าไปมีบทบาทในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ และความยากจนในประเทศต่าง ๆ อยู่เสมอ ในประเทศไทยเราเอง เคยได้รับความช่วยเหลือในช่วงที่เกิดเหตุการณ์สึนามิ ปลายปี 2546 และได้เข้ามาจัดตั้งโรงเรียนตามแนวพุทธมหายานที่จังหวัดเชียงราย เมื่อหลายปีก่อน

มูลนิธินี้ ก่อกำเนิดขึ้นมาจากผู้หญิงตัวเล็ก ๆ คนหนึ่ง ที่เข้ามาบวชในพระพุทธศาสนาเป็นภิกษุณีและได้ฉายานามว่าเจิ้งเหยียน เมื่อบวชแล้วก็ได้ศึกษาพระธรรมจนแตกฉาน จนได้ค้นพบความจริงในหลักธรรม คือ พรหมวิหาร 4 จากการที่ได้พบเห็นคนทุกข์ยากลำบาก ท่านจึงได้เริ่มหาเงินเพื่อไปช่วยเหลือคนตกทุกข์ได้ยากด้วยการเย็บรองเท้าขาย เพื่อเก็บเงินไปช่วยเหลือชาวบ้าน จากนั้นได้ออกแสดงธรรมและชักชวนให้กลุ่มแม่บ้าน

เข้ามาช่วยกันออมเงินในกระบอกไม้ไผ่ เพื่อนำไปช่วยเหลือคนที่เดือดร้อนทุกข์ยาก ท่านสอนว่า “...ความลำบากของชาวบ้านคือโอกาสที่เราจะได้ทำความดีงาม คนที่ตกทุกข์ได้ยากนั้น คือ พระโพธิสัตว์ที่จำแลงมาในปางตกทุกข์ หากเราได้ดูแลเขา ก็เหมือนได้ดูแลพระพุทธรูปเจ้า..” คำสอนนี้ได้ถูกปลูกฝังในกลุ่มอาสาสมัครของพุทธนิจจีไปทั่วโลก

จากนั้นท่านพบว่า ชาวบ้านที่ทุกข์ลำบากนั้นล้วนมีปัญหาสุขภาพที่ท่านเห็นกองเลือดของหญิงที่คลอดลูกหน้าคลินิก เพียงเพราะไม่มีเงินค่ามัดจำคลินิก 8,000 เหรียญนั้น ได้ก่อประกายให้ท่านได้เริ่มงานที่สอง คือ การสร้างโรงพยาบาลขึ้นเพื่อบำบัดรักษาคนป่วย ด้วยแนวคิดที่ว่า การรักษาคนไข้ นั้น คือ การรักษาพยาบาลพระพุทธเจ้า และยกเอารูปที่พระพุทธเจ้าดูแลพระสงฆ์ที่อาพาธมาเป็นภาพวาดขนาดใหญ่ในทุกโรงพยาบาลของนิจจี ในเวลานั้นทั่วประเทศในไต้หวัน เพื่อเตือนสติทุกคนว่าการดูแลคนไข้ นั้น คือ การทำความดีที่หาที่สุดไม่ได้ ดังนั้นในโรงพยาบาลทุกแห่งจะมีอาสาสมัครที่เข้ามาทำงานให้กับโรงพยาบาลโดยไม่มีค่าตอบแทนใด ๆ นับหลายร้อยคนต่อวัน

เมื่อท่านได้ทำงานกับคนเจ็บป่วย ท่านได้เห็นความสำคัญของการศึกษาอย่างมาก เพราะเห็นว่าคนที่จะไปดูแลคนไข้ คนที่จะเป็นครูอาจารย์ ล้วนต้องเป็นคนที่มีคุณธรรมอย่างสูงและหากสังคมเป็นสังคมที่มีคุณธรรม ปัญหาทางสังคมจะลดน้อยลง ดังนั้น ท่านจึงริเริ่มสร้างสถานศึกษาจนถึงระดับมหาวิทยาลัยขึ้น โดยการสนับสนุนของผู้คนทุกระดับทั้งในและต่างประเทศ จนมหาวิทยาลัยของฉือจี้เป็นมหาวิทยาลัยที่ผู้คนปรารถนาที่จะเข้ามาเรียนมากที่สุดเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศได้วันกึ่งว่าได้ และยังได้ขยายการจัดตั้งโรงเรียนไปสู่ประเทศอื่น ๆ เพื่อสร้างและดำเนินการเรียนการสอนที่เน้นปลูกฝังทางจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนอีกด้วย

นอกจากนี้ ยังขยายงานไปสู่การส่งเสริมวัฒนธรรมมนุษย์ โดยมีสถานีโทรทัศน์ของตนเองที่เผยแพร่ความดีงามของคนที่ดี เสนอข่าวสารที่เป็นจริงทั้งเหตุและผล และทางออกต่อสังคม มีกิจกรรมส่งเสริมทางวัฒนธรรม มีวารสารที่ดีแผ่ไปทั่วโลกเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จนได้รับรางวัลระดับชาติมาแล้วหลายครั้ง

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้เป็นเพราะความมุ่งมั่นของผู้หญิงคนหนึ่งที่มีสอนคนอื่นด้วยหลักของการปฏิบัติโดยไม่รอหรืออ้อนวอนใด ๆ จากภายนอก ท่านสอนย่ำตลอดมากกว่า 60 ปีว่า “มนุษย์ทุกคนควรเป็นผู้ให้ เริ่มต้นจากการให้รอยยิ้มดี ๆ ต่อกัน ต้องรู้จักขอบคุณกันและกันแม้กระทั่งคนที่ทุกข์ยากก็ให้ขอบคุณเขาเพราะมีคนทุกข์ยากเราจึงมีโอกาสได้ทำความดี ต้องรู้จักยกย่องคนอื่นแม้แต่ศพที่ตายแล้ว ก็สามารถเป็นบรมครูที่ไร้เสียงให้แก่เราได้” และที่สำคัญเราต้องมีเมตตาที่ดีต่อกันให้ความรักแก่เพื่อนมนุษย์ทั่วโลกโดยไม่มีศาสนา ความเชื่อใด ๆ มาเป็นอุปสรรคขวางกั้น ให้มองคนอื่นเป็นมนุษย์คนหนึ่งเหมือนเรา แล้วเอาใจเขามาใส่ใจเราให้มากที่สุด

การศึกษามูลนิธิพุทธฉือจี้ได้พบภาพเชื่อมโยงที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมอย่างเป็นขบวนการที่เราควรนำมาปรับใช้กับภาคีเครือข่ายทางสังคม เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนสังคมคุณธรรม นั่นก็คือ

- 1. ขบวนการต้องมีอุดมการณ์ร่วม** ซึ่งอุดมการณ์ร่วมนี้ มูลนิธิพุทธฉือจี้มีความชัดเจน คือ ยึดมั่นในหลักของพรหมวิหาร 4 แต่ในขบวนการของบ้านเรา หากมองผ่านขบวนการขับเคลื่อนสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ เรายังใหม่ต่อการจัดตั้งขบวน เพราะประเทศไทยเพิ่งเกิดคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ เกิดอนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับกระทรวงและจังหวัด เพื่อขับเคลื่อนงานด้านคุณธรรม ซึ่งยังต้องใช้เวลาและเงื่อนไขหลายอย่างเพื่อการปรับจูนให้ตรงกัน
- 2. ขบวนการต้องมีทิศทางร่วมที่ชัดเจน** ทิศทางของมูลนิธิพุทธฉือจี้มีความชัดเจนในตัวเอง โดยเริ่มจากการสังคมสงเคราะห์ มาสู่การพัฒนาสุขภาวะ การพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาวัฒนธรรมมนุษย์
- 3. ขบวนการต้องมีแกนนำหรือผู้นำที่น่าเชื่อถือ** จะมากหรือน้อยก็ไม่สำคัญแต่คน ๆ นั้น สามารถเป็นบุคคลเชิงสัญลักษณ์ได้ มูลนิธิพุทธฉือจี้มีท่านธรรมอาจารย์เจิ้งเหยียนเป็นสัญลักษณ์และมีคณะกรรมการบริหาร 15 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือเป็นกลไกสำคัญ รวมถึงการมีแกนนำที่คัดเลือกมาจากอาสาสมัคร 20 : 1 ขึ้นมาเป็นกลไกทำงานทุกระดับ แสดงถึงการมีแกนนำที่มีคุณภาพชัดเจน
- 4. ขบวนการต้องมีสมาชิกที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย** มูลนิธิพุทธฉือจี้มีระบบอาสาสมัครที่เข้ามาร่วมงานมากมาย ถูกเก็บข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ มีคนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นอาสาสมัคร ซึ่งต้องผ่านการฝึกอบรม 2 ปี

จึงจะมีโอกาสใส่ชุดอาสาสมัครมูลนิธิพุทธรธิด์ได้ และคนเหล่านี้โยงโยกันเป็นเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศ มีกิจกรรมที่เข้ามาทำงานร่วมกันอยู่ต่อเนื่อง

5. ขบวนการต้องมีการสื่อสาร โฆษณา มูลนิธิพุทธรธิด์มีระบบสื่อสารของตนเอง ทั้งโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และวารสารสำคัญที่ตีแผ่ทั่วโลก เพื่อมุ่งประชาสัมพันธ์ความดีที่คนทำ สร้างขวัญกำลังใจให้คนทำความดีต่อเนื่อง ทำให้คนสนใจอยากเข้าร่วมขบวนการอย่างมาก

6. ขบวนการต้องมีต้นแบบความสำเร็จ หรือศูนย์เรียนรู้ธิด์ เป็นตัวอย่างที่ทำให้เราเห็นว่า ความดีงาม ความสำเร็จ สามารถถ่ายทอดสู่กันได้ ข้อมูลความรู้ที่ทำการบันทึก สรุปรุ ขยายผล สร้างให้งานธิด์มีพิพธิภณท์ของตนเอง มีห้องเรียนวิชาต่าง ๆ มากมายในศาสตร์และศิลปะแห่งการเป็นมนุษย์

7. ขบวนการต้องมีการสร้างคนรุ่นใหม่ มูลนิธิพุทธรธิด์มีโรงเรียนมีมหาวิทยาลัยของตนเอง เพื่อสร้างคนในแบบฉบับที่ธิด์ต้องการ จึงได้คนในแบบที่เขาต้องการอย่างมาก ผู้คนแห่ส่งลูกหลานมาเรียนในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยพุทธรธิด์

- 8. ขบวนการต้องมีทุนของตนเอง** มูลนิธิพุทธรธิดาจีมีมีการจัดระบบทุนที่น่าสนใจ ทางหนึ่งได้มาจากการบริจาคจากผู้คนทุกระดับ ทางหนึ่งมาจากการจัดการขยะเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม โดยรายได้กว่า 30% จากโรงงานคัดแยกขยะจะนำมาเป็นรายได้ของมูลนิธิ และค่าใช้จ่ายของสถานีโทรทัศน์ ต้าอ้ายของมูลนิธิ และอีกทางหนึ่งได้มาจากการขายสิ่งของ หนังสือ ที่ระลึกต่าง ๆ ซึ่งทำให้งานของ ม.ธิดาจีอยู่ได้ ปัจจัยสำคัญ คือ รายได้ที่ได้มา ถูกใช้อย่างโปร่งใสตรงกับเจตนารมณ์ของผู้ให้ ธิดาจีจึงอยู่ได้ด้วยตนเอง

- 9. ขบวนการต้องมีสัญลักษณ์** มูลนิธิพุทธรธิดาจีมีสัญลักษณ์ของขบวนการเป็นรูปดอกบัว 8 กลีบ ที่ห่อหุ้มโลก สัญลักษณ์บ่งบอกถึงตัวตนของคนที่จะเข้าร่วมขบวนการ คนที่คิดทำคล้ายกันก็จะเข้ามาอยู่ร่วมกัน ทำให้ธิดาจีมีงานครั้งใด คนจะแห่เข้าร่วมงานได้มากขึ้น ๆ สร้างให้คนรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน โดยไม่แบ่งแยกภาษาศาสนา และลัทธิต่าง ๆ

เรื่องราวมูลนิธิพุทธฉือจี้มานี้ไม่ได้หมายความว่าฉือจี้เป็นองค์กรที่ดีไปหมดทุกขบวนการมีจุดอ่อนเหมือนกัน แต่เราไปเพื่อค้นหาของดีแล้วก็นำมาปรับใช้ในเมืองไทย เรื่องขบวนการจึงเป็นจุดเน้นสำคัญที่เราควรจะนำมาปรับใช้ได้ และนี่จึงเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญที่เราจะต้องขับเคลื่อนให้ภาคีเครือข่ายทางสังคม ทั้งภาครัฐ เอกชน สถาบันศาสนา สื่อมวลชน ชุมชน ประชาสังคม สถานศึกษา เข้ามามีบทบาท มาร่วมมือกัน อย่างมีเป้าหมายทิศทาง เพื่อนำไปสู่การรณรงค์ ส่งเสริมสังคมไทย ให้เป็นสังคมที่มีคุณธรรม ไม่ทอดทิ้งกันและเป็นสังคมที่มีสำนึกพลเมือง

คณะกรรมการประสานงานเครือข่ายองค์กรชุมชน

“องค์กรชุมชน” คือ การรวมตัวกันของคนในชุมชนที่ต่างคนต่างอยู่แต่มารวมกันบนฐานปัญหา ร่วมกันก่อเกิดการค้นหา คิดค้นวิธีการ ในการแก้ไขและจัดการ โดยในการรวมตัวกันนั้นต้องมีกระบวนการจัดการ ให้ผู้คนหรือสมาชิกนั้น ๆ อยู่ร่วมกัน

ได้อย่างเท่าเทียมและมีส่วนร่วม เกิดความตระหนักร่วมยึดเหนี่ยวร่วมและรู้สึกเป็นครอบครัวเดียวกัน เพื่อให้การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ดำเนินไปได้อย่างลุล่วง กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนที่มีการรวมตัวมีกิจกรรมเคลื่อนไหวมีสมาชิกเข้าร่วม โดยมีองค์ประกอบสำคัญ คือ

- มีวัตถุประสงค์ของการรวมตัวที่ชัดเจน
- มีคณะทำงานหรือคณะกรรมการองค์กรชุมชนที่เป็นแกนนำเคลื่อนไหวปฏิบัติ
- มีสมาชิกของกลุ่มหรือองค์กรที่มีส่วนร่วม
- มีกิจกรรมที่ชีวิตหรือกิจกรรมที่ต่อเนื่องเป็นรูปธรรม
- มีกฎเกณฑ์กติกา ที่ตกลงกันชัดเจนในการปฏิบัติ

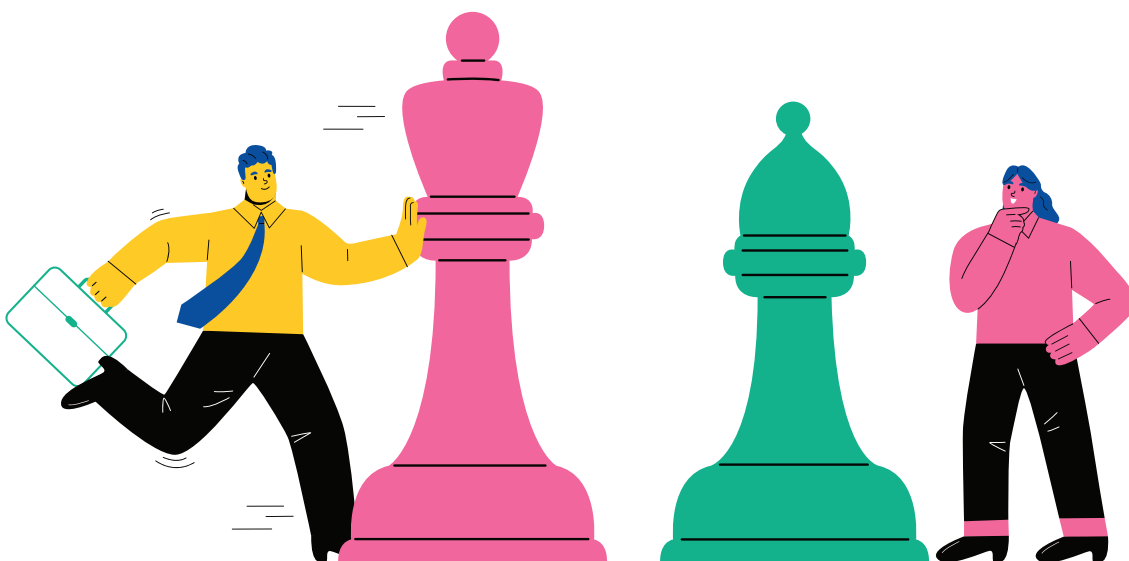
บทบาทหน้าที่ขององค์กรชุมชน

จะมุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการจัดการตนเองโดยเป็นความต้องการของชุมชน ที่ต้องการจัดการตนเองให้สัมพันธ์วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะพื้นที่ ดังนั้น ในการแก้ไขปัญหาและการจัดการจึงต้องเกิดจากฐานชุมชน ไม่ได้เกิดจาก กลไกของรัฐมาทำให้การจัดการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจึงต้องมีชุมชนเป็นแกนหลัก มีชาวบ้านเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น

ทั้งนี้ หลังจากที่พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 ได้ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2551 โดยมี เจตนารมณ์สำคัญในการส่งเสริมให้ชุมชน ซึ่งเป็นสังคมรากฐานมีความ เข้มแข็งสามารถจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น ตามความหลากหลายของวิถีชีวิต วัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่น และ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้ ได้บัญญัติให้

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นผู้รักษาการตาม พ.ร.บ. และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. มีหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้ง และพัฒนากิจการของสภาองค์กรชุมชน พอช. ได้กำหนดแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนงานสภาองค์กรชุมชน โดยมุ่งเน้นให้เครือข่ายองค์กรชุมชนทุกระดับ มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชน สนับสนุนให้สภาองค์กรชุมชนที่จัดตั้งแล้ว เป็นเวทีกลางในการเชื่อมโยงงานพัฒนาต่าง ๆ ของชุมชนในระดับตำบลและจังหวัด ส่งเสริมให้สภาองค์กรชุมชนมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อหนุนเสริมการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่น รวมถึงพัฒนาพื้นที่เรียนรู้ สภาองค์กรชุมชนเพื่อการขยายผลการจัดตั้งและดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ภารกิจสภาองค์กรชุมชน ระดับตำบล

ใน “ระดับตำบล” สภาองค์กรชุมชนตำบลมีภารกิจตามมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน ดังนี้

1. ส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกองค์กรชุมชนอนุรักษ์ฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ หรือวัฒนธรรมอันดีของชุมชนและของชาติ
2. ส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกองค์กรชุมชนร่วมมือกับ อปท.และหน่วยงานของรัฐในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน
3. เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่สมาชิกองค์กรชุมชน รวมตลอดทั้งการร่วมมือกันในการคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
4. เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่สมาชิกองค์กรชุมชน รวมทั้งการร่วมมือในการคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม
5. เสนอแนะปัญหาและแนวทางแก้ไข หรือความต้องการของประชาชน เกี่ยวกับการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐ หรือ อปท.
6. จัดให้มีเวทีการปรึกษาหารือเมื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการให้ความคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการของ อปท. หน่วยงานรัฐหรือเอกชนที่มีผลหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อ

สิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิตชุมชน
ทั้งนี้ อปท.หรือหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้ดำเนินการหรือเป็นผู้อนุญาต
ให้ภาคเอกชนดำเนินการต้องนำความเห็นดังกล่าวมาประกอบการ
พิจารณาด้วย

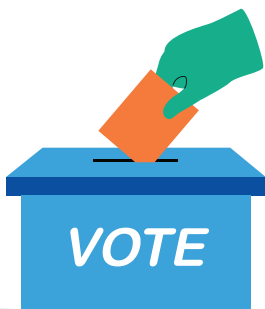
7. **ส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรชุมชนในตำบล**เกิดความเข้มแข็ง
สมาชิกองค์กรชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน
8. **ประสานและร่วมมือกับสภาองค์กรชุมชนตำบลอื่น**
9. **รายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นในตำบล**อันเนื่องจากการดำเนินงาน
ของ อปท.หรือหน่วยงานของรัฐ ต่อ อปท.และหน่วยงานของรัฐ
ที่เกี่ยวข้อง
10. **วางกติกาในการดำเนินกิจการสภาองค์กรชุมชน**
11. **จัดทำรายงานประจำปีของสภา** รวมถึงสถานการณ์
ด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในตำบล เพื่อเผยแพร่
ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปทราบ
12. **เสนอรายชื่อผู้แทนสภาองค์กรชุมชนตำบล** สองคน
เพื่อไปร่วมประชุมในระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชน
ตำบล

ส่วนภารกิจสภาองค์กรชุมชน ระดับจังหวัด

“ระดับจังหวัด” ให้มีการประชุมในระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบล โดยมีการกิจตามมาตรา 27 ให้ที่ประชุมในระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบล ดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. เสนอแนวทางการพัฒนาจังหวัดต่อผู้ว่าราชการจังหวัดและองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อไปประกอบการพิจารณาในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด
2. เสนอแนะต่อผู้ว่าราชการจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข หรือความต้องการของประชาชนในเรื่องการจัดทำบริการสาธารณะและการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างสภาองค์กรชุมชนตำบลเพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน
4. เสนอบัณฑิตเห็นในเรื่องที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดปรึกษา
5. เสนอรายชื่อผู้แทนระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบลสองคน เพื่อไปร่วมประชุมในระดับชาติของสภาองค์กรชุมชนตำบล

ทั้งนี้ เพื่อการบริหารจัดการเครือข่ายองค์กรชุมชนในจังหวัดนั้นๆ ก็ได้จัดให้มีกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาของภาคประชาชนในจังหวัด โดยใช้ชื่อว่า คณะกรรมการประสานงานเครือข่ายองค์กรชุมชนจังหวัด หรือ คปอ. จังหวัด เพื่อเป็นกลไกกลางประสานเชื่อมโยงภายในกันเองและภายนอก โดยมี พอช. เป็นหน่วยงานให้การสนับสนุนหรือเป็นองค์กรพี่เลี้ยง ซึ่งการเกิดกลไกภาคประชาชนในลักษณะนี้ ก็ได้นำไปสู่การเชื่อมโยงประเด็นงานพัฒนากับหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด เมื่อได้รับการยอมรับมากขึ้น อาจได้รับการสนับสนุนต่าง ๆ ตามมารวมถึงการไปเชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่น ๆ ซึ่งอาจได้รับการยอมรับให้เป็นแนวร่วมหลักในการพัฒนาในพื้นที่นั้น ๆ ได้ด้วย เช่น ความสำเร็จของกลไกเครือข่ายองค์กรชุมชนของจังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดชัยนาท จังหวัดพังงา จังหวัดสตูล เป็นต้น และภารกิจสภาองค์กรชุมชน และใน “ระดับชาติ” ในการประชุมในระดับชาติของสภาองค์กรชุมชนตำบล มีภารกิจตามมาตรา 32 (2) และมาตรา 32 (3) ให้ที่ประชุมในระดับชาติของสภาองค์กรชุมชนตำบล ดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ดังนั้น “องค์กรชุมชน” จึงเป็นหุ้นส่วนสำคัญของการพัฒนาสังคม หากองค์กรชุมชนเข้มแข็ง สามารถเกาะเกี่ยวรวมกันเป็นขบวนที่ชัดเจน มีเป้าหมายความร่วมมือจากภาคีท้องถิ่น และสามารถขับเคลื่อนงานได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยยึดประชาชนเป็นตัวตั้งเป็นตัวขับเคลื่อนงานพัฒนา ก็จะทำให้ประชาชนมีพื้นที่ยื่นและมียุทธศาสตร์สำคัญต่อการพัฒนาสังคมไทยเป็นอย่างยิ่ง

ภารกิจสภาองค์กรชุมชน

มาตรา 32 (2)

ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย
และแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจสังคมและกฎหมาย รวมทั้ง
การจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐ หรือองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลต่อพื้นที่มากกว่าหนึ่งจังหวัด
ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม

มาตรา 32 (3)

สรุปปัญหาที่ประชาชนในจังหวัดประสบ
และข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไข
เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการ

เครือข่าย STRONG

เป็นเครือข่ายภาคประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจับตามอง และแจ้งเบาะแส (Watch & Voice) การทุจริตหรือปัญหาความเดือดร้อนที่กระทบกับประชาชน โดยมีส่วนร่วมในการสำรวจพื้นที่ เพื่อสังเกตการณ์ที่มีความเสี่ยงต่อการทุจริตหรือกรณีการขัดกันของผลประโยชน์ จากนั้นสมาชิกจะร่วมกันจับตามอง ประเด็นความเสี่ยงดังกล่าว หากพบการทุจริตก็จะแจ้งเบาะแสดต่อสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ป.ป.ช. หรือในกรณีเป็นปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ก็สามารถจะส่งเรื่องไปยังหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อแก้ไขหรือบรรเทาความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงทีโดยใช้กลไกที่จัดตั้งขึ้น เป็นชมรม STRONG ในระดับหน่วยงาน และยกระดับเป็นเครือข่ายเชิงพื้นที่

ทั้งนี้ ชมรม STRONG มีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ

1

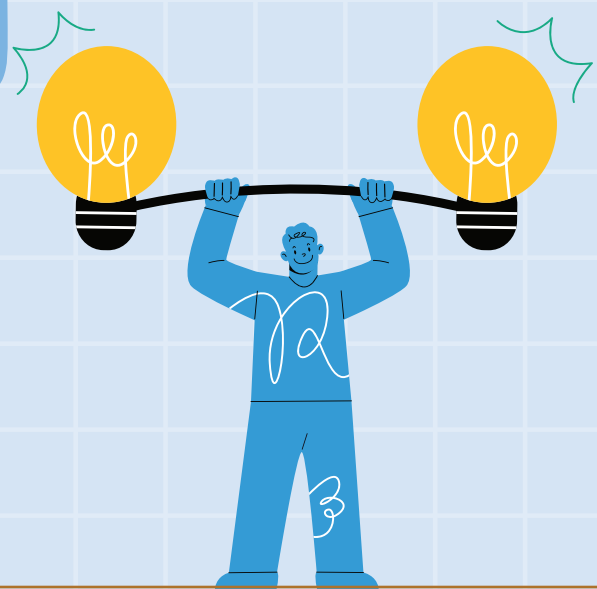
เพื่อปลูกฝัง STRONG
จิตพอเพียงต่อต้าน
การทุจริตแก่สมาชิกตนเอง
และประชาชนผู้รับบริการ
ยกระดับการรับรู้
การทุจริตของชุมชน สังคม
และประเทศ

2

เพื่อปลูกฝัง STRONG
ปรับฐานวิธีคิดแยกแยะ
ผลประโยชน์ส่วนตัวและ
ผลประโยชน์ส่วนรวม
กระตุ้นจิตสำนึก
ความละเอียดใจในการ
ทำทุจริต และไม่ทน
ต่อการทุจริต

3

เพื่อป้องกันการทุจริต
เชิงรุก ผ่านกระบวนการ
มีส่วนร่วมของประชาชน

มีเป้าหมายสำคัญ คือ ประชาชนคนไทยจะมีการตื่นตัวต่อการทุจริตมากขึ้น มีการให้ความสนใจต่อข่าวสารและตระหนักถึงผลกระทบของการทุจริตที่มีต่อประเทศมากขึ้น โดยประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประกอบหลักการต่อต้านการทุจริต เพื่อสร้างฐานคิดจิตพอเพียงต้านทุจริตให้เกิดขึ้น การใช้หลัก **STRONG** มาประยุกต์ใช้เพื่อต่อต้านการทุจริต ประกอบด้วย

“STRONG”

S

Sufficient

การห้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เป็นหลักในการทำงานและดำเนินชีวิต

T

Transparent

การปฏิบัติงานบนฐานความโปร่งใส ตรวจสอบได้

O

Onward

การสร้างวัฒนธรรมไม่ทนต่อการทุจริต

R

Realize

การตระหนักรู้ถึงปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน และการแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม

N

Knowledge

การพัฒนาองค์ความรู้ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เท่าทันสถานการณ์การทุจริต

G

Generosity

การสร้างความเอื้ออาทรบนพื้นฐานของจริยธรรมและพอเพียง

“STRONG จิตพอเพียงต้านทุจริต”

เป็นโครงการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ขับเคลื่อนมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีความสอดคล้องกับแผนแม่บทว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต ที่มุ่งปรับฐานความคิดทุกช่วงวัยตั้งแต่ปฐมวัย ให้สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์

ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม ส่งเสริมให้มีระบบและกระบวนการกล่อมเกลาทางสังคม เพื่อด้านทุจริต ประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือต้านทุจริต และเสริมสร้างพลังการมีส่วนร่วมของชุมชนและบุคลากรทุกภาคส่วนเพื่อต่อต้านการทุจริต

ที่ผ่านมา กลไก STRONG มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยขับเคลื่อนการทำงานผ่านชมรม STRONG จิตพอเพียงต้านทุจริต ที่ในอดีตจะเน้นการรวมตัวกันของภาคประชาชนกลุ่มก้อนเล็ก ๆ แต่ปัจจุบันได้ขยายไปสู่กลไกการสร้างคามเข้มแข็งในระดับชุมชน โดยมีเครือข่ายชมรม STRONG เข้ามามีส่วนร่วมในการจับตามองและแจ้งเบาะแส (Watch & Voice) โดยประชาชนสามารถส่งเรื่องไปยังหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อแก้ไขหรือบรรเทาความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที ดังจะเห็นได้จากหลายกรณีที่มีการตรวจสอบ หรือร้องเรียนส่วนหนึ่งมาจากพลังการขับเคลื่อนของชมรมฯ

Watch & Voice

ปัจจุบันมีชมรม **STRONG - จิตพอเพียงด้านทุจริต** กระจายครอบคลุมทั่วประเทศ มีทั้งในระดับประชาชนและระดับเยาวชน มีการพัฒนาคลังเครื่องมือป้องกันการทุจริต (**Anti - Corruption Toolbox**) ซึ่งเป็นการรวบรวมเครื่องมือและนวัตกรรมสำหรับการป้องกันการทุจริตที่ผู้เข้าร่วม **STRONG** ทุกคนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทุกที่ทุกเวลาผ่านระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์สำนักงาน ป.ป.ช. www.nacc.go.th/anticorruptiontoolbox

สมัชชาพลเมือง

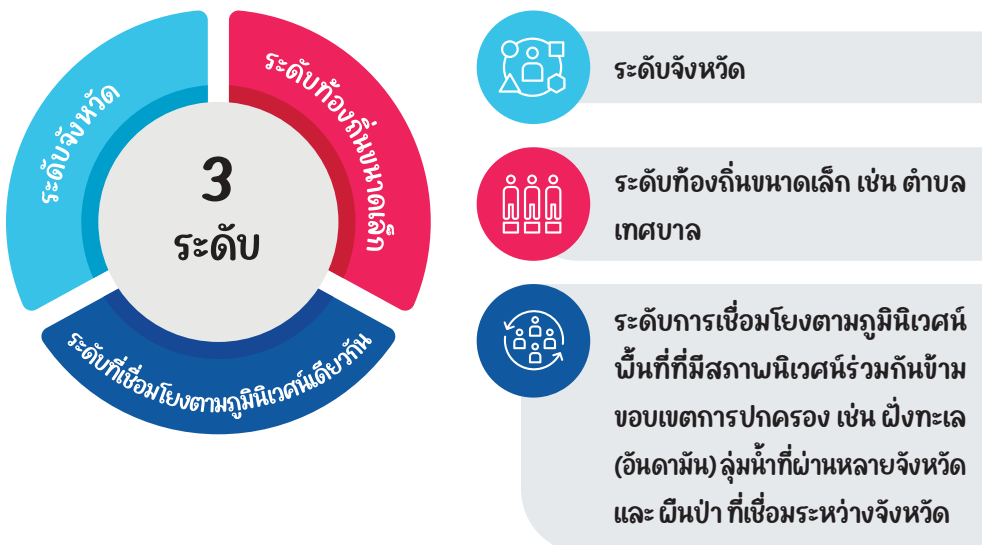
สภาหรือสมัชชาพลเมือง คือพื้นที่กลางของประชาชนที่มีคนในระดับฐานรากอย่างคนในชุมชน กลุ่มชาติพันธุ์ชนพื้นเมือง กลุ่มวิชาชีพต่าง ๆ องค์กรภาคประชาชนหรือนักวิชาการต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทในการปรึกษาหารือ แก้ปัญหาในระดับท้องถิ่น รวมถึงเสนอแนะและกำหนดทิศทางชีวิตของคนในชุมชนในทุกมิติ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และอื่น ๆ โดยมีหน้าที่ 3 ประการได้แก่

- ▶ 1. กำหนดทิศทางการพัฒนาของคนในท้องถิ่นเอง
- ▶ 2. ตรวจสอบถ่วงดุลผู้แทนที่เข้าไปทำหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ
- ▶ 3. สนับสนุนความเข้มแข็งของประชาชน เพื่อให้ทิศทางการพัฒนาของการเมืองแบบรัฐสภานั้นสอดคล้องกับความต้องการของคนในท้องถิ่น

สำหรับคำว่า สภาพลเมือง ในต่างประเทศมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป เช่น ในสหรัฐอเมริกาเรียกว่า “Civil Juries” หรือ “Citizen Juries” ที่มีมาตั้งแต่ทศวรรษ 70 ซึ่งในปัจจุบัน จะใช้วิธีสุ่มสมาชิกในชุมชนจำนวน 12 - 24 คนเข้าร่วมกิจกรรม หรือ ในหลาย ๆ ประเทศจะเรียกว่า “สมัชชาพลเมือง” (Citizens assembly) โดยมีมลรัฐบริติชโคลัมเบีย ประเทศแคนาดาเป็นที่แรกที่เกิดขึ้นในปี 2004 โดยใช้วิธีสุ่มประชากรจากทุกเขตเลือกตั้งภายในมลรัฐ รวมถึงประชาชนที่เป็นชนเผ่าพื้นเมือง หรือในสาธารณรัฐไอร์แลนด์ เมืองไอริช ที่ขึ้นชื่อเรื่องสภาพลเมือง (Citizens’ Assembly) ก็ใช้วิธีสุ่มเลือกพลเมือง 99 คน เพื่ออภิปรายประเด็นต่าง ๆ ในแต่ละวัน จนได้กฎหมายรับรองการแต่งงานเพศเดียวกันมาในปี 2015 [3] และกฎหมายการทำแท้งถูกกฎหมายมาในปี 2018 [4] เป็นต้น (<https://www.lannernews.com/07082566-02/> เรื่อง: กิตติ(โบ) พันธภาค

สมัชชาพลเมืองจัดตั้งในระดับใดหรือพื้นที่ใด

สมัชชาพลเมือง เป็นกลไกการทำงานของภาคประชาชนพลเมืองสามารถจัดตั้งในพื้นที่ 3 ระดับคือ

สมาชิกพลเมืองมีวัตถุประสงค์อย่างไร

เชื่อมโยงกลุ่มองค์กร

ผู้คนพลเมืองในพื้นที่
มาร่วมกันทำงาน
ปรึกษาหารือ เรียนรู้
เท่าทันความเป็นไปและ
การเปลี่ยนแปลง รวมทั้ง
การพัฒนาที่เกิดขึ้นในพื้นที่

มีส่วนร่วมกับการพัฒนา

ท้องถิ่น ร่วมกับองค์กร
ท้องถิ่นและหน่วยงานที่
เกี่ยวข้อง ทั้งในด้านการให้
ความคิดเห็น ร่วมพัฒนา
และร่วมติดตาม

ร่วมปกป้องรักษา อนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ

สิ่งแวดล้อมและ
ศิลปวัฒนธรรมอันดี
ที่มีอยู่ในท้องถิ่น

สร้างความเข้มแข็งให้กับ

พลเมือง ปกป้องคุ้มครอง
ผลประโยชน์ของพลเมือง
สร้างพื้นที่ความรู้
สร้างการตื่นรู้ สร้างโอกาส
ให้พลเมืองเข้าถึงข้อมูล
สิทธิประโยชน์และโอกาส
การพัฒนาต่าง ๆ เพื่อเป็น
พลเมืองที่เข้มแข็ง
มีจิตสาธารณะ เชื่อมโยงกัน
เป็นชุมชนและพึ่งตนเองได้

เสริมสร้างการพัฒนา

ท้องถิ่น ที่สมานฉันท์ คือ
การที่พลเมืองท้องถิ่น
ร่วมมือกับทุกภาคส่วน
(องค์กร หน่วยงาน เอกชน
ราชการ) เพื่อร่วมวางแผน
และจัดการ โดยมีเป้าหมาย
คือ พลเมืองเข้มแข็ง และ
ความก้าวหน้าอุดมสมบูรณ์
ของพื้นที่

ร่วมตรวจสอบ และ

เฝ้าระวัง การบริหารและ
การพัฒนาพื้นที่ต้องโปร่งใส
เป็นธรรม ปราศจาก
การทุจริตและการเห็นแก่
พวกพ้อง โดยให้
ความเท่าเทียมแก่พลเมือง
และประชาชนความ
ร่วมมือกับสภาพตรวจสอบ
ภาคประชาชนในจังหวัด

สมัชชาพลเมืองมีความสัมพันธ์และทำงานเชื่อมโยงกัน แต่มีอิสระต่อกัน สมัชชาพลเมืองของพื้นที่ใดก็เป็นของกลุ่มองค์กรและประชาชนพลเมืองในพื้นที่นั้น ๆ มิได้ขึ้นกับสมัชชาพลเมืองที่มีขนาดใหญ่กว่า เช่น สมัชชาพลเมืองตำบล ไม่ต้องขึ้นอยู่กับสมัชชาพลเมืองจังหวัด แต่มีการเป็นตัวแทนทำงานร่วมกัน

จะจัดตั้งสมัชชาพลเมืองได้อย่างไร

อันที่จริงรูปแบบการทำงานของสมัชชาพลเมืองหรือสภาพลเมืองที่มีการโยงกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในพื้นที่มาร่วมกันทำงาน สร้างแบบแผน สร้างกลไกร่วม และการทำงานร่วมกับท้องถิ่น ได้เกิดขึ้นแล้วเป็นจำนวนมากอย่างหลากหลายรูปแบบในพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งระดับตำบลและระดับจังหวัด ทั้งที่เป็นทางการ เช่น สภาองค์กรชุมชนระดับตำบล ที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 ปัจจุบันมีการจัดตั้งแล้วกว่า 7,795 ตำบล ทั่วประเทศ สมาชิก 251,797 คน องค์กรสมาชิก 156,041 องค์กร ตำบลอื่นที่แม้จะไม่มีสภาองค์กรชุมชนที่จัดแจ้งจัดตั้งเป็นทางการก็มักมีการทำงานเชื่อมโยงกันหลากหลายรูปแบบทั้งสนับสนุนหรือจัดตั้งโดยองค์กรท้องถิ่นเองหรือริเริ่มกันเอง อยู่อีกจำนวนไม่น้อย

ส่วนในระดับจังหวัด ซึ่งจากข้อมูลพบว่า มีการทำงานในรูปแบบสภาพลเมือง หรือ สมัชชาพลเมืองอย่างไม่เป็นทางการหรือกึ่งทางการ (เนื่องจากได้รับการยอมรับและมีความร่วมมือในการทำงานกับหน่วยงานในระดับจังหวัด) มากกว่าครึ่งหนึ่งของประเทศ

ขั้นตอนการจัดตั้งสมัชชาพลเมืองดำเนินการ ดังนี้

1. ดิถารรวบรวมข้อมูลขององค์กร กลุ่มภาคส่วนที่มีการทำงาน อยู่ในพื้นที่

รูปแบบสภาพเมืองหรือกลไก
การทำงานร่วมกัน เครือข่าย
พื้นที่ที่มีการดำเนินการอยู่แล้ว
คนที่เกี่ยวข้อง

2. ตั้งคณะกรรมการร่วมในพื้นที่

เพื่อริเริ่มจัดตั้งสมัชชาพลเมือง คณะกรรมการร่วมควรประกอบด้วย
องค์กรสนับสนุนการพัฒนาที่ทำงานสนับสนุนภาคชุมชนและประชาสังคม
องค์กรท้องถิ่น หน่วยงานพัฒนา ตัวแทนภาคชุมชนและประชาสังคม
ในพื้นที่ คณะกรรมการจัดตั้งดังกล่าวต้องศึกษาข้อมูลตาม 1

3. การจัดตั้งสมัชชาพลเมืองต้องเชิญตัวแทนกลุ่มองค์กรในพื้นที่

มาประชุมเพื่อร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการร่วมเพื่อจัดตั้งจะต้องเชิญองค์กร
หน่วยงาน กลุ่ม บุคคล ตามข้อมูลมาหรือวิธีการร่วมกันจัดตั้งสมัชชา
พลเมือง โดยให้กำหนดขั้นตอน วิธีการ และตกลงตั้งกลไกประสานงาน
ระหว่างกันขึ้นมาในระยะจัดตั้งด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการ
จัดตั้ง การจัดตั้งจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีการจัดการประชุมใหญ่เพื่อจัดตั้งสมัชชา
พลเมืองในพื้นที่ ตามแผนและข้อตกลง และกลุ่มองค์กรส่วนใหญ่ในพื้นที่
เห็นด้วยกับการจัดตั้ง พร้อมกลไกประสานงาน โครงสร้าง และแผนการ
ทำงานขั้นต้นที่เกิดขึ้น

ข้อมูลจาก ..สภาพเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช

ประเด็นที่

6

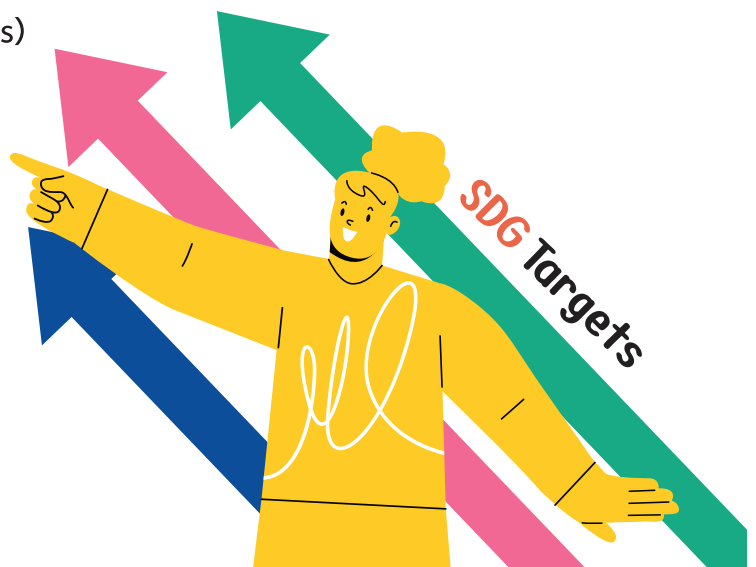
บทสรุปศูนย์ประสานงาน เครือข่ายคุณธรรม กลไกบูรณาการ แบบมีส่วนร่วม

การส่งเสริมและขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรมเชิงพื้นที่ ที่มุ่งเน้น
ความสำคัญในการทำงานแบบบูรณาการ โดยการเปิดพื้นที่ให้เครือข่ายทางสังคม
เข้ามาส่วนร่วมและยกระดับรูปแบบการพัฒนาคุณธรรม เป็นกลไกเครือข่าย
ทางสังคมที่เป็นศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรมระดับพื้นที่หรือจังหวัดนั้น
เป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการพัฒนาที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนา
ที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ของสหประชาชาติ ในประเด็นที่
17 เพราะเป็นแนวทางการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน

โดยไม่ลดทอนความสามารถในการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นหลัง (Brundtland Report, 1987) โดยการบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การเติบโตทางเศรษฐกิจ (economic growth) ความครอบคลุมทางสังคม (social inclusion) และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (environmental protection)

ในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญ ครั้งที่ 70 เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2558 ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ ประเทศไทยและประเทศสมาชิกสหประชาชาติรวม 193 ประเทศ ร่วมลงนามรับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (2030 Agenda for Sustainable Development) ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาของโลกเพื่อร่วมกันบรรลุการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ภายในปี ค.ศ. 2030 โดยกำหนดให้มีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นแนวทางให้แต่ละประเทศดำเนินการร่วมกัน

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) 17 เป้าหมาย ประกอบไปด้วย 169 เป้าหมายย่อย (SDG Targets) ที่มีความเป็นสากล เชื่อมโยงและเกื้อหนุนกัน และกำหนดให้มี 247 ตัวชี้วัด เพื่อใช้ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของการพัฒนา โดยสามารถจัดกลุ่ม SDGs ตามปัจจัยที่เชื่อมโยงกันใน 5 มิติ (5P)

ปัจจัยที่เชื่อมโยงกันใน 5 มิติ (5P)

การพัฒนาดคน (People)

ให้ความสำคัญกับ
การจัดปัญหาความยากจน
และความหิวโหย
และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

สิ่งแวดล้อม (Planet)

ให้ความสำคัญกับการปกป้อง
และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ
และสภาพภูมิอากาศเพื่อ
พลเมืองโลกรุ่นต่อไป

**เศรษฐกิจ
และความมั่งคั่ง
(Prosperity)**

ส่งเสริมให้ประชาชน
มีความเป็นอยู่ที่ดีและสอดคล้อง
กับธรรมชาติ

**สันติภาพและ
ความยุติธรรม (Peace)**

ยึดหลักการอยู่ร่วมกัน
อย่างสันติ มีสังคมที่สงบสุข
และไม่แบ่งแยก

**ความเป็นหุ้นส่วน
การพัฒนา
(Partnership)**

ความร่วมมือของทุกภาคส่วน
ในการขับเคลื่อนวาระ
การพัฒนาที่ยั่งยืน

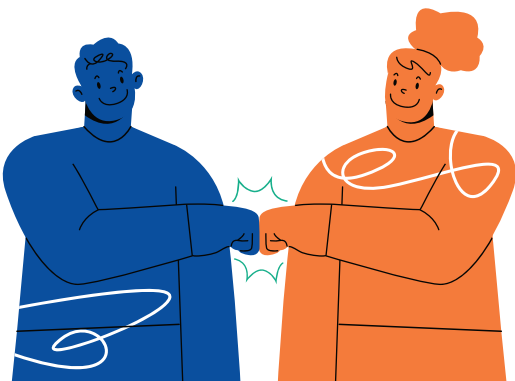
จะเห็นได้ว่า ความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนา (Partnership) หรือความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นเป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้เป้าหมายการพัฒนาในแต่ละประเด็นบรรลุผล โดยที่ปัจจุบันเราจะเห็นได้ว่าการพัฒนาใด ๆ เราไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพังได้เพราะปัญหาทางสังคมในปัจจุบัน มีความซับซ้อนมากขึ้น ต้องอาศัยข้อมูลและองค์ความรู้มากขึ้น ลำพังเราคนเดียวไม่สามารถจะดำเนินการให้สำเร็จได้ ในขณะที่ประชาชนยุคปัจจุบัน มีการเข้าถึงข้อมูล ความรู้ต่าง ๆ ที่รวดเร็ว เท้าทัน ย่อมทำให้ประชาชนคาดหวังที่จะเข้ามามีบทบาทร่วมกับหน่วยงานภาครัฐมากขึ้นไปด้วย ดังนั้นการสร้างความร่วมมือเพื่อการพัฒนา โดยให้ทุกภาคส่วนมีบทบาทสำคัญร่วมกันนั้นจึงเป็นกุญแจหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน

ศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรมในระดับพื้นที่เมืองหรือจังหวัดนั้นจึงเป็นกลไกสำคัญในระดับพื้นที่ ที่จะทำให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทร่วมกันในการแก้ไขปัญหา และยกระดับการพัฒนาคุณภาพคนในสังคม ในมิติด้านคุณธรรมหรือวัฒนธรรมภายในใจคน

อย่างไรก็ตาม ศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรมในระดับพื้นที่เมืองหรือจังหวัดนั้น ถือว่าเป็นกลไกภาคประชาสังคม มีสถานะตัวตนทางสังคมชัดเจน โดยมีบทบาทสำคัญทำงานคู่ขนานกับกลไกหลักของภาครัฐ ที่มีอยู่เดิม คือ อนุกรรมการส่งเสริมคุณธรรมระดับจังหวัด เครือข่ายภาคประชาสังคมอื่น อาทิ เครือข่าย STRONG เครือข่ายคณะประสานงานเครือข่ายองค์กรชุมชน (คปอ.) จังหวัด เครือข่ายสภาพลเมือง เป็นต้น โดยทำหน้าที่จับถูก คือ ประสานเชื่อมโยงเครือข่ายต่าง ๆ ในพื้นที่รวบรวมต้นทุนความดีหรือศักยภาพต่าง ๆ ในพื้นที่ และเสริมหนุนการพัฒนาของเครือข่ายคุณธรรมให้มีบทบาท มีขีดความสามารถ และมีกำลังที่จะดำเนินการร่วมกันเพื่อลดปัญหาทางสังคม และขยายผลความดีให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ การจะเป็นศูนย์ประสานงานที่ดีนั้น นอกจากจะมีสถานะทางสังคม ชัดเจนในจังหวัด บุคลากรแกนนำก็ต้องเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต มีเป้าหมายการพัฒนาร่วมกันที่ชัดเจน มีคนทำงานที่มาจากแกนนำที่ขับเคลื่อนปฏิบัติ มากกว่ามาโดยตำแหน่ง มีผู้ใหญ่ในพื้นที่ให้การสนับสนุน และมีผลงาน กิจกรรม เป็นที่ปรากฏอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีการวางระบบเพื่อรองรับการทำความดีของ เครือข่ายทางสังคมที่ชัดเจน

ศูนย์คุณธรรม โดยภารกิจของสำนักส่งเสริมและขับเคลื่อนเครือข่ายทาง สังคม หวังที่จะเห็นการพัฒนาคุณธรรมเชิงพื้นที่ เป็นภาระหน้าที่ของทุกภาคส่วนที่ เกี่ยวข้อง ร่วมส่งเสริมและขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรมได้ด้วยองค์ความรู้ นวัตกรรมที่ชัดเจน มุ่งให้การส่งเสริมและขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรม เป็นหน้าที่ ของคนในทุกพื้นที่ ที่สำคัญสูงสุด คือ คนในทุกพื้นที่ “เป็นเจ้าของการพัฒนา” ให้คนดี สังคมดี เป็นภารกิจร่วมที่สำคัญ เพื่อจะนำพาประเทศไทยไปสู่ประเทศที่ มั่งคั่งด้วยคนดี ที่มีปัญญากำกับ มั่งคั่งด้วยวัฒนธรรมดี มั่งคั่งด้วยการมีสุขภาพที่ดี มั่งคั่งด้วยการมีทรัพยากรธรรมชาติที่ดี มั่งคั่งด้วยสังคมอบอุ่น มีความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สิน และปราศจากความขัดแย้ง ตั้งอยู่ในหลักเหตุผลที่เป็นไป เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ดังนั้น ศูนย์ประสานงานเครือข่ายคุณธรรม จึงเป็น กลไกสำคัญ ที่จะทำงานแบบบูรณาการ ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน คู่ขนานกับกลไกรัฐทุกระดับ รวมถึงสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ ในอนาคตต่อไป

คนดี
มีพื้นที่ยื่น
ความดี
มีพื้นที่ในสังคม

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2569

สำนักส่งเสริมและขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคม ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)
69/16-17 อาคารวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล (CMMU) ถ.วิภาวดีรังสิต
แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทร. 02-6449900